

VOLGNUMMER
121-2014

DATUM
28 oktober 2014

ORGANISATIEONDERDEEL
BO-Sociaal

CORRESPONDENTIENUMMER
2014-40463

BIJLAGEN
2

RAADSCOMMISSIE
Breed Welzijn

ONDERWERP RAADSVORSTEL
Preventie- en Handhavingsplan Jeugd,
Alcohol & Omgeving 2015-2019

STELLER
Lintsen/350 5023
lucie.lintsen@maastricht.nl

AAN DE GEMEENTERAAD,

1. Samenvatting

In het kader van de decentralisatie van overheidstaken ligt preventie en handhaving van de Drank- en Horecawet sinds 2013 bij de gemeenten (daarvoor was het een taak van de Nederlandse Voedsel- en Waren Autoriteit). Per 1 januari 2013 is de burgemeester het bevoegd gezag voor toezicht op de naleving van de Drank- en Horecawet (hierna te noemen: DHW) in de gemeente. Deze taak komt naast de bevoegdheid voor het verlenen van DHW-vergunningen. Met deze wijziging in de DHW kwam ook de verplichting dat gemeenteraden in 2013 een drank- en horecaverordening vaststellen voor de paracommercie, zie raadsnota volgnummer 111-2013.

Per 1 januari 2014 is, via een nieuwe wijziging in de DHW, de leeftijdsgrens voor het kopen en in bezit hebben (in publieke ruimten) van licht alcoholische dranken verhoogd naar 18 jaar. De leeftijdsgrens voor 1 januari 2014 was 16 jaar. De DHW verplicht gemeenten in 2014 een Preventie- en Handhavingsplan door de raad te laten vaststellen, voor de periode van 2015 tot 2019. Dit plan bevat de beleidsfocus en strategie die de gemeente kiest om norm- en gedragsverandering tot stand te brengen ten aanzien van het alcoholgebruik door jongeren onder de 18 jaar. De wetgever vraagt van gemeenten om in het Preventie- en Handhavingsplan een nadrukkelijke verbinding te leggen tussen preventieve taken vanuit het gemeentelijk gezondheidsbeleid en taken vanuit het gemeentelijk handhavingsbeleid. De Wet publieke gezondheid verplicht gemeenten om vanaf 2019 het Preventie en Handhavingsplan (hierna te noemen: PenH-plan) onderdeel te maken van het gemeentelijke gezondheidsbeleid.

Dit PenH-plan is opgesteld door een werkgroep, samengesteld uit ambtenaren publieke gezondheid, jeugd, handhaving/regelgeving van de gemeenten uit de subregio Maastricht en Heuvelland. Deze werkgroep blijft actief in de periode 2015-2019, met een bestuurlijke opdracht.

In 2010 heeft het Zuid-Limburgs Veiligheidsbestuur(VB) de stuurgroep 'Jeugd, Alcohol & Omgeving' opdracht gegeven om regionaal alcoholmatigingsbeleid voor jongeren te ontwikkelen samen met de 18 Zuid-Limburgse gemeenten. Deze regionale samenwerking biedt mogelijkheden om alcoholmatiging doeltreffender aan te pakken en een eenduidige boodschap uit te stralen (NIX18). Iedere gemeente in Maastricht Heuvelland brengt ditzelfde PenH-plan in de gemeenteraad, als bijlage bij de raadsnota. Iedere gemeente in Maastricht Heuvelland legt ook dezelfde beslispunten voor aan de raad.

Radsvoorstel

2. Beslispunten

- Het Preventie- en Handhavingsplan Jeugd, Alcohol en Omgeving 2015-2019 vaststellen. Daarmee stellen de gemeenten Maastricht Heuvelland een gelijklopende sub-regionale aanpak voor op het gebied van alcoholbeleid voor jongeren en hun omgeving.
- Opdracht geven aan het college om in de periode 2015-2019 toe te werken naar een regionale pool toezichthouders DHW (niveau Zuid-Limburg).
- Opdracht geven aan het college om in de periode 2015-2019 toe te werken naar uniformiteit in sanctiebeleid bij handhaving in de regio Zuid-Limburg.
- Opdracht geven aan het college om in de periode 2015-2019 toe te werken naar uniformiteit op het gebied van alcoholmatigende regels in verordeningen en gemeentebestuur in de regio Zuid-Limburg.

3. Aanleiding

In het kader van de decentralisatie van overheidstaken ligt preventie en handhaving van de Drank- en Horecawet (DHW) sinds 2013 bij de gemeenten. Per 1 januari 2014 is, via een nieuwe wijziging in de DHW, de leeftijdsgrens voor het kopen en in bezit hebben (in publieke ruimten) van licht alcoholische dranken verhoogd naar 18 jaar. De DHW verplicht gemeenten in 2014 een Preventie- en Handhavingsplan (PenH-plan) door de raad te laten vaststellen, voor de periode van 2015 tot 2019. Het PenH-plan richt zich op jongeren onder de 18 jaar en de leefomgeving van de jongeren: ouders, beroepsopvoeders, scholen en leefomgeving waar alcohol verkregen wordt.

In opdracht van het Zuid-Limburgse Veiligheidsbestuur en het bestuur van de GGDzL is een stuurgroep "Jeugd, Alcohol & Omgeving" ingesteld. Deze stuurgroep heeft de opdracht om regionaal en integraal beleid te ontwikkelen om te stimuleren dat Zuid-Limburgse jongeren op latere leeftijd beginnen met alcohol drinken. De gemeenten in de drie subregio's hebben besloten hierin per subregio gezamenlijk op te trekken.

Een subregionale ambtelijke werkgroep Maastricht Heuvelland (ambtenaren publieke gezondheid, jeugd, handhaving) heeft het PenHplan opgesteld. Iedere gemeente in de subregio Maastricht Heuvelland brengt ditzelfde PenH-plan in de gemeenteraad, als bijlage bij de raadsnota. Iedere gemeente in Maastricht Heuvelland legt ook dezelfde beslispunten voor aan de raad.

4. Relatie met bestaand beleid

De wetgever vraagt van gemeenten om in het PenH-plan een nadrukkelijke verbinding te leggen tussen preventieve taken vanuit het gemeentelijk gezondheidsbeleid en taken vanuit het gemeentelijk handhavingsbeleid.

Voor een effectieve alcoholpreventie is integraal beleid nodig. Dit betekent dat de gemeente beleid ontwikkelt dat inspeelt op verschillende factoren die het alcoholgebruik beïnvloeden. Veel factoren zijn niet direct te beïnvloeden vanuit gezondheidsbeleid of regelgeving m.b.t. toezicht op het alcoholbeleid, maar vereisen maatregelen op andere gemeentelijke beleidsgebieden, zoals openbare orde en veiligheid, verkeersveiligheid, onderwijs, jeugd, sport, horeca- en terrasbeleid, verenigingen, evenementen en toerisme.

In de komende twee jaren worden relevante beleidsvelden en externe partners betrokken bij de verdere ontwikkeling en met name bij de uitvoering van het PenH-plan. Dit versterkt de ambitie van het PenH-plan om de inzet op preventie te versterken. Voorbeelden van relevante beleidsvelden en

externe partners zijn: HALT, leerplichtambtenaren, ondernemers, (woordvoerders van) jongeren en ouders, verenigingen en scholen.

Op basis van dit, door de gemeenteraad vast te stellen, PenH-plan stelt iedere gemeente een preventie- en handhavingsprogramma op, dat is gebaseerd op de interventiestrategie en op (jaarlijks) uitgevoerde risicoanalyses. Tot nu toe bevatte dit uitvoeringsprogramma alleen handhavingsactiviteiten. In het PenH-plan is vastgelegd dat in het uitvoeringsprogramma ook de geplande preventie-activiteiten worden vastgelegd.

Het preventie- en handhavingsprogramma wordt, zoals gebruikelijk, voorgelegd aan het college ter vaststelling. De bestuurlijke verantwoordelijkheid voor de uitvoering van het PenH-plan en het preventie- en handhavingsprogramma liggen bij de burgemeester (Openbare orde en Veiligheid) en de portefeuillehouder Publieke Gezondheid.

De Wet publieke gezondheid verplicht gemeenten om vanaf 2019 het PenH-plan onderdeel te maken van het gemeentelijk gezondheidsbeleid. In de regionale nota gezondheidsbeleid Zuid-Limburg 2012-2015 'Een gezonde koers voor Zuid-Limburg' hebben de 18 Zuid-Limburgse gemeenten de volgende doelstellingen geformuleerd ten aanzien van alcoholgebruik:

- Verhoging van de beginleeftijd waarop jongeren beginnen met alcohol drinken.
- Bevordering van een integrale ketenaanpak rondom alcoholpreventie bij jongeren.

5. Gewenst beleid en mogelijke opties

Wat willen we bereiken:

De beschikbaarheid van alcohol is een belangrijke voorspeller van alcoholgebruik onder jongeren. Als jongeren aan drank willen komen is dat relatief gemakkelijk in Nederland. In opdracht van de gemeente Maastricht is in april 2013 een nalevingsonderzoek uitgevoerd door bureau NUCHTER. Met behulp van zogenaamd "mystery-shopping" zijn bij 88 locaties in Maastricht door 15-jarigen aankoop-pogingen gedaan van zwak-alcoholische drank. De locaties waren: cafetaria, horeca, slijterijen, sportkantines en supermarkten. Iedere locatie is 2 maal bezocht. Slechts in gemiddeld 19% van de gevallen werd er gevraagd naar een ID en is er geen alcohol verkocht. In totaal zijn 176 aankoop-pogingen gedaan en werd er 143 keer onwettig alcohol verkocht aan 15 jarigen (leeftijdsgrens voor alcohol 16 jaar in 2013).

Uit onderzoek van de GGD blijkt dat jongeren onder de 16 jaar in Zuid-Limburg alcohol vooral verkrijgen via familie en/of vrienden (sociale beschikbaarheid) en dat in mindere mate de alcohol ook daadwerkelijk door de jongeren zelf wordt gekocht (commerciële beschikbaarheid). Van de 13-14 jarigen verkrijgt 7% de alcohol via commerciële kanalen, 24% via sociale kanalen en 6% via beide kanalen. Eigenlijk alle 13-14 jarigen die de alcohol zelf kopen via commerciële kanalen (café of sportvereniging) verkrijgen de alcohol ook via familie en/of vrienden (Jongerenmonitor GGD Zuid Limburg, 2013).

Via onderstaande instrumenten meten we of doelstellingen in het PenH-plan, over alcoholgebruik onder jongeren, de tolerantie van de omgeving, de naleving van verkoopkanalen, worden gehaald:

- In 2015 en in 2018 via sub-regionaal nalevingsonderzoek DHW bij commerciële verkoopkanalen (nalevingsonderzoek 2013 in Maastricht is nulmeting).
- In 2017 via jeugdmonitor GGDzI over alcoholgebruik en houding van ouders t.o.v. alcoholgebruik van hun kind (2013 is nulmeting).

Doelstellingen PenH-plan voor de periode van 2015 – 2019:

1. In 2019 is de begin leeftijd van jongeren en hun eerste glas alcohol verhoogd naar 14 jaar (in 2013 lag dit op 11,1 jaar).
2. In 2019 is het binge drinken (de afgelopen 4 weken 6 of meer glazen binnen twee uur drinken) onder jongeren gedaald (nulmeting is 2013):
13 jarigen (10,8% naar 5%) 14 jarigen (19,0% naar 10%)
15 jarigen (32,5% naar 20%) 16 jarigen (55,4% naar 40%)
3. In 2019 is het aantal jonge mensen onder de 18 jaar dat het afgelopen jaar is opgenomen met een alcoholintoxicatie gedaald. Het streven is een daling van 30% jonger dan 16 jaar in 2013 naar 15% jonger dan 16 jaar in 2019.
4. In 2019 is de sociale beschikbaarheid van alcohol (het verstrekken van alcohol door ouders, vrienden en familie) gehalveerd ten opzichte van 2013.
13-14 jarigen 24% -> 10%
15-16 jarigen 53% -> 25%
5. In 2019 is het aantal ouders dat jongeren tot 18 jaar toestaat om thuis te drinken gedaald, van 17% naar 10%.
6. De naleving van de leeftijdsgrens 18 jaar via commerciële verkoopkanalen is in 2019 minimaal 50% (nulmeting is nalevingsonderzoek van 2013).

Supermarkten: naleving gestegen van 29% in 2013 naar 70% in 2019
Slijterijen: naleving gestegen van 42% in 2013 naar 70% in 2019
Sportkantines: naleving gestegen van 15% in 2013 naar 50% in 2019
Horeca: naleving gestegen van 12% in 2013 naar 50% in 2019
Cafetaria's: naleving gestegen van 0,5% in 2013 naar 50% in 2019

Nb. De hier genoemde percentages zijn opgenomen in het PenH-plan en gelden dus voor alle gemeenten in Maastricht Heuvelland. Omdat de Heuvellandgemeenten, anders dan Maastricht, nog niet beschikken over een nulmeting is voor deze percentages gekozen. De gemeenten Maastricht Heuvelland zullen de opdracht verstrekken om in 2015 een subregio breed nalevingsonderzoek 'leeftijdsgrenzen' uit te voeren. De resultaten van dit onderzoek en de resultaten van de Jongerenmonitor die in 2016 beschikbaar zijn, worden gebruikt om in een tussentijdse evaluatie in 2016 kritisch te kijken naar de haalbaarheid van de geformuleerde doelstellingen en om de ingezette acties op effectiviteit en uitvoerbaarheid te toetsen en waar nodig bij te stellen.

Hoe gaan we de doelstellingen bereiken:

Alcoholgebruik is altijd een resultaat is van een combinatie van factoren: de persoon, zijn sociale omgeving, aanbod van drank, het overheidsbeleid. Daarom is een integrale aanpak nodig van regelgeving, handhaving en bewustwording/ preventie.

- Preventie en regelgeving over alcoholgebruik onder jongeren wordt vast onderdeel van de lokale (Maastricht Heuvelland) uitvoeringsprogramma's preventie en handhaving.

- Toewerken naar een regionale (Zuid Limburg) pool toezichhouders DHW. In de ROIT-convenant zijn hierover door de bestuurders in Zuid Limburg afspraken gemaakt.
- Toewerken naar uniformiteit in sanctiebeleid bij handhaving in de regio Zuid Limburg.
- Hanteren van zoveel mogelijk dezelfde alcoholmatigende regels in verordeningen en gemeentelijk beleid.
- Aanmoedigen van initiatieven waarbij alcoholvrije drankjes vast onderdeel uitmaken van het dranken-assortiment.
- Aanmoedigen van initiatieven die horecagelegenheden toegankelijk maken voor jongeren onder de 18 jaar.
- Oppakken van effectieve acties om de bewustwording bij ouders te vergroten over de schadelijke gevolgen van alcohol en hen te helpen bij het stellen van regels voor hun kind.
- Toewerken naar alcohol- en rookvrije scholen voor voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs.
- De subregionale werkgroep blijft voortbestaan met een bestuurlijke opdracht, via de afzonderlijke colleges.

6. Duurzaamheid en gezondheid

In puberjaren veel drinken in korte tijd kan de ontwikkeling van het brein remmen en verhoogt met een viervoud de kans op problematisch drinken op latere leeftijd. Er is een causaal verband tussen alcoholgebruik op 16 jarige leeftijd en agressief gedrag vijf tot tien jaar later. Overmatig alcoholgebruik vergroot de kans op verkeersongevallen, letselschade, geweld, spijbelen, vroegtijdig schoolverlaten en vergroot de kans op seksueel geweld (slachtoffer en dader) en onveilig vrijen.

7. Personeel

Niet van toepassing.

8. Informatie en automatisering

Dit raadsvoorstel vereist geen ingrijpende aanpassingen in de informatiehuishouding, de bestaande soft- of hardware, de bedrijfsprocessen of de ICT infrastructuur.

9. (Duurzame) aanbestedingen

Niet van toepassing.

10. IBOR beheersparagraaf

Niet van toepassing.

11. Financiën

Maastricht is centrumgemeente voor Maastricht Heuvelland voor beleid en opdrachtverstrekking inzake verslavingspreventie.

Voor 2014 bedraagt het totaal subregionaal budget voor preventieactiviteiten voor Maastricht Heuvelland 285.920 euro. Hiervoor zijn preventie-uren en producten ingekocht bij Mondriaan. Dit budget is niet alleen bedoeld voor alcoholpreventie maar voor verslavingspreventie breed.

Voor 2015 wordt de beschikking afgegeven in november 2014. Naar verwachting zal het budget niet veel afwijken van 2014.

In 2014 en 2015 is 140.710,= als extra budget beschikbaar voor preventie-activiteiten in het kader van DHW/ NIX18 voor Maastricht Heuvelland, collegebesluit oktober 2013. Onder andere het regionaal nalevingsonderzoek in 2015, dat de naleving van de Drank- en Horecawet leeftijdsgrenzen meet bij alcoholverstrekkers, zal hieruit worden gefinancierd. Het nalevingsonderzoek in 2018 wordt gefinancierd uit het reguliere budget voor (alcohol)preventie voor de subregio. Iedere gemeente in Maastricht Heuvelland zet eigen financiering in voor regelgeving en handhaving. Het bedrag dat hiervoor staat neemt iedere gemeente op in het lokale preventie- en handhaving uitvoeringsprogramma.

12. Voorstel

Beslispunten

- Het Preventie- en Handhavingplan Jeugd, Alcohol en Omgeving 2015-2019 vaststellen. Daarmee stellen de gemeenten Maastricht Heuvelland een gelijklopende sub-regionale aanpak voor op het gebied van alcoholbeleid voor jongeren en hun omgeving.
- Opdracht geven aan het college om in de periode 2015-2019 toe te werken naar een regionale pool toezichthouders DHW (niveau Zuid-Limburg).
- Opdracht geven aan het college om in de periode 2015-2019 toe te werken naar uniformiteit in sanctiebeleid bij handhaving in de regio Zuid-Limburg.
- Opdracht geven aan het college om in de periode 2015-2019 toe te werken naar uniformiteit op het gebied van alcoholmatige regels in verordeningen en gemeentebestuur in de regio Zuid-Limburg.

13. Vervolg / Planning

De subregionale ambtelijke werkgroep "Jeugd, Alcohol & Omgeving Maastricht Heuvelland" krijgt voor de periode 2015-2019 de opdracht om ervoor te zorgen en erop toe te zien dat de afspraken en acties die in het PenH-plan staan worden nagekomen en uitgevoerd.

Burgemeester en Wethouders van Maastricht,

De Secretaris,

P.J. Buijtels.

De Burgemeester,

O. Hoes.

Raadsvoorstel

VOLGNUMMER
121-2014

14. Communicatie richting raad

De communicatie naar jongeren, ouders en leefomgeving van jongeren is onderdeel van de lokale preventie- en handhavingsprogramma's. De ambtelijke werkgroep heeft als taak erop toe te zien dat de acties, die hierover zijn opgenomen in het PenH-plan, als ook de verdere uitwerking daarvan worden geïnitieerd.

In 2018 wordt de gemeenteraad geïnformeerd over de tussentijdse resultaten van de uitvoering van het Preventie- en Handhavingsplan Jeugd, Alcohol & Omgeving 2015-2019.

Raadsvoorstel

BIJLAGE

I

VOLGNUMMER

121-2014

DE RAAD DER GEMEENTE MAASTRICHT,

gezien het voorstel van Burgemeester en Wethouders d.d. 28 oktober 2014,
organisatieonderdeel BO-Sociaal, no. 2014-40463;

gehoord de commissie Breed Welzijn ;

BESLUIT:

- Het Preventie- en Handhavingsplan Jeugd, Alcohol en Omgeving 2015-2019 vaststellen. Daarmee stellen de gemeenten Maastricht Heuvelland een gelijklopende sub-regionale aanpak voor op het gebied van alcoholbeleid voor jongeren en hun omgeving.
- Opdracht te geven aan het college om in de periode 2015-2019 toe te werken naar een regionale pool toezichthouders DHW (niveau Zuid-Limburg).
- Opdracht te geven aan het college om in de periode 2015-2019 toe te werken naar uniformiteit in sanctiebeleid bij handhaving in de regio Zuid-Limburg.
- Opdracht te geven aan het college om in de periode 2015-2019 toe te werken naar uniformiteit op het gebied van alcoholmatigende regels in verordeningen en gemeentebesluit in de regio Zuid-Limburg.

Aldus besloten door de raad der gemeente Maastricht in zijn openbare vergadering van 25 november 2014.

De Griffier,

De Voorzitter,

Raadsbesluit

Preventie- en Handhavingsplan Jeugd, Alcohol & Omgeving Maastricht Heuvelland

Beleidsplan voor de uitvoering
van de Drank- en Horecawet

periode 2015 tot 2019

september 2014

Preventie- en Handhavingsplan Jeugd, Alcohol & Omgeving Maastricht Heuvelland

**Beleidsplan voor de uitvoering van de
Drank- en Horecawet.**

periode 2015 tot 2019

september 2014

Inhoudsopgave

1. Aanleiding	3
2. Relatie met bestaand beleid	4
3. Probleemanalyse.....	4
4. Beleidsfocus en strategie.....	9
De drie pijlers uitgewerkt.....	14
5. Handhaving	14
6. Regelgeving	17
8. Uitvoering	20
Bijlagen	22
Bijlage 1. Voorbeeld risicoanalyse.....	22
Bijlage 2. Voorbeeld maatregelenmix per setting	23
Bijlage 3. Wet-en regelgeving	24
Bijlage 4. Regelgeving betreffende alcoholmatiging jeugd	26
Bijlage 5. Preventieaanbod; leeftijdsverhoging voor alcohol naar 18 jaar	27
Bijlage 6. Overzicht activiteiten per gemeente in Zuid Limburg 2013/2014	29
Literatuurlijst.....	34

1. Aanleiding

Op het gebied van alcoholwetgeving is in korte tijd veel gewijzigd. In het kader van de decentralisatie van overheidstaken ligt preventie en handhaving van de Drank- en Horecawet sinds 2013 bij de gemeenten (daarvoor was het een taak van de Nederlandse Voedsel- en Waren Autoriteit). Per 1 januari 2013 is de burgemeester het bevoegd gezag voor toezicht op de naleving van de Drank- en Horecawet (hierna te noemen: DHW) in de gemeente. Deze taak komt naast de bevoegdheid voor het verlenen van DHW-vergunningen. Met deze wijziging in de DHW kwam ook de verplichting dat gemeenteraden in 2013 een drank- en horecaverordening vaststellen voor de paracommercie.

Per 1 januari 2014 is, via een nieuwe wijziging in de DHW, de leeftijdsgrens voor het kopen en in bezit hebben (in publieke ruimten) van licht alcoholische dranken verhoogd naar 18 jaar. De leeftijdsgrens voor 1 januari 2014 was 16 jaar. (Dat betekent dat er een momenteel een groep 16- en 17-jarigen is die eerst wel en vanaf 1 januari 2014 geen alcohol mogen kopen/in bezit hebben). Aan deze wetswijziging is een jarenlange lobby voor alcoholmatiging en gedegen onderzoek naar de schadelijke effecten van alcohol voor de jeugd vooraf gegaan.

De DHW verplicht gemeenten in 2014 een Preventie- en Handhavingsplan door de raad te laten vaststellen, voor de periode van 2015 tot 2019. Dit plan bevat de beleidsfocus en strategie die de gemeente kiest om norm- en gedragsverandering tot stand te brengen ten aanzien van het alcoholgebruik door jongeren onder de 18 jaar.

De wetgever vraagt van gemeenten om in het Preventie- en Handhavingsplan een nadrukkelijke verbinding te leggen tussen preventieve taken vanuit het gemeentelijk gezondheidsbeleid en taken vanuit het gemeentelijk handhavingsbeleid. De Wet publieke gezondheid verplicht gemeenten om vanaf 2019 het Preventie en Handhavingsplan (hierna te noemen: PenH-plan) onderdeel te maken van het gemeentelijke gezondheidsbeleid.

In de regionale nota gezondheidsbeleid Zuid-Limburg 2012-2015 'Een gezonde koers voor Zuid-Limburg' hebben de 18 Zuid-Limburgse gemeenten de volgende doelstellingen geformuleerd ten aanzien van alcoholgebruik:

- Verhoging van de beginleeftijd waarop jongeren beginnen met alcohol drinken.
- Bevordering van een integrale ketenaanpak rondom alcoholpreventie bij jongeren.

Totstandkoming en besluitvorming Preventie en Handhavingsplan

Dit PenH-plan is opgesteld door een werkgroep, samengesteld uit ambtenaren Publieke gezondheid, Jeugd, Handhaving/regelgeving van de gemeenten uit de subregio Maastricht en Heuvelland.

(Onder 'subregio' verstaan we Maastricht, Meerssen, Valkenburg, Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittem en Vaals. Onder 'regio' verstaan we de 18 Zuid-Limburgse gemeenten).

In 2010 heeft het Zuid-Limburgs Veiligheidsbestuur (VB) de stuurgroep 'Jeugd, Alcohol & Omgeving' opdracht gegeven om regionaal alcoholmatigingsbeleid voor jongeren te ontwikkelen samen met de 18 Zuid-Limburgse gemeenten. Deze regionale samenwerking biedt mogelijkheden om alcoholmatiging doeltreffender aan te pakken en een eenduidige boodschap uit te stralen (NIX18). De GGD Zuid Limburg (hierna te noemen: GGD) en Mondriaan hadden de opdracht van de stuurgroep om de gemeenten in Zuid-Limburg te begeleiden bij het opstellen van het plan. Een model-plan van VNG en Trimbos-instituut diende als basis.

De gemeenteraden in Maastricht Heuvelland wordt een gelijkkluidend PenH-plan voorgelegd ter besluitvorming. Het mandaat over besluitvorming van het uitvoeringsprogramma ligt bij het college.

2. Relatie met bestaand beleid

Integrale aanpak

Voor een effectieve alcoholpreventie is integraal beleid nodig. Dat betekent dat de gemeente beleid ontwikkelt dat inspeelt op verschillende factoren die het alcoholgebruik beïnvloeden. Veel factoren zijn niet direct te beïnvloeden vanuit gezondheidsbeleid of regelgeving m.b.t. toezicht op het alcoholbeleid, maar vereisen maatregelen op andere gemeentelijke beleidsgebieden, zoals openbare orde en veiligheid, verkeersveiligheid, onderwijs, jeugd, sport, horeca- en terrasbeleid, verenigingen, evenementen en toerisme.

In de komende twee jaren worden relevante beleidsvelden en externe partners betrokken bij de verdere ontwikkeling en met name bij de uitvoering van het PenH-plan. Voorbeelden zijn: HALT, leerplichtambtenaren, ondernemers, (woordvoerders van) jongeren en ouders, verenigingen en scholen.

3. Probleemanalyse

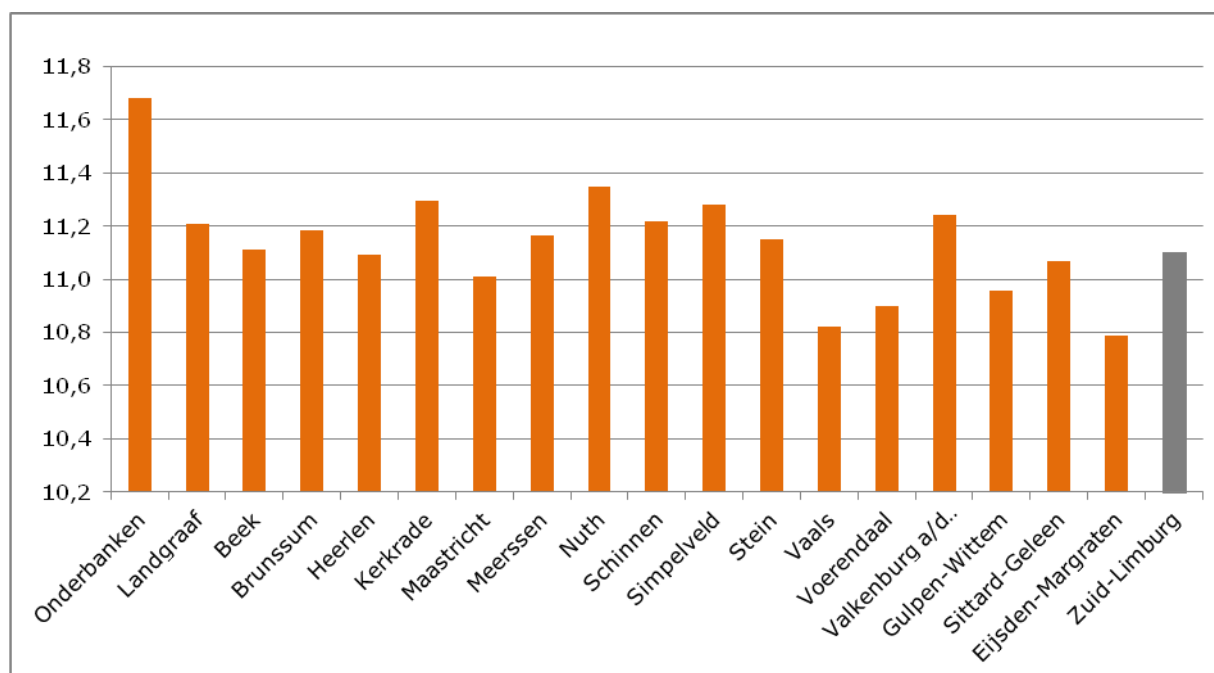
3.1 Gegevens uit Jongerenmonitor 2013

Sinds 1988 is het alcoholgebruik onder Nederlandse jongeren flink toegenomen. Jongeren zijn meer, vaker én op jongere leeftijd gaan drinken.

De gegevens in deze probleemanalyse zijn voornamelijk gebaseerd op de Jongerenmonitor van de GGD, die iedere vier jaar wordt afgenomen in klas 2 en 4 van het voortgezet onderwijs. De laatste meting dateert uit oktober 2013.

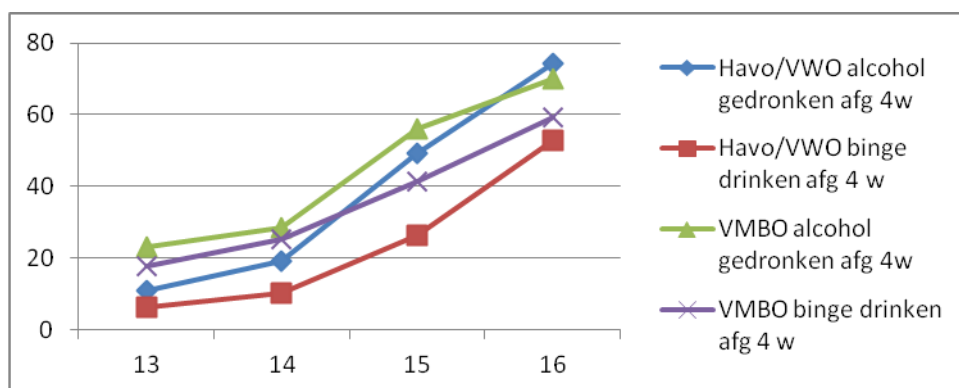
Jong en veel drinken

De Zuid-Limburgse jeugd begint op zeer jonge leeftijd met het drinken van het eerste glas alcohol. Uit onderzoek in 2013 onder 13-14 jarigen bleek dat de beginleeftijd (het eerste glas alcohol) gemiddeld ligt op 11,1 jaar. Landelijk is dit 11,8 jaar (figuur 1). Sinds 2005 is er wel een lichte daling te zien in het drinkgedrag van jongeren, maar een beginleeftijd van 11,1 jaar ligt nog steeds erg ver af van de nieuwe norm van 18 jaar. Uit onderzoek blijkt verder dat jongeren na de eerste kennismaking met alcohol gemiddeld binnen 1,5 jaar voor de eerste keer dronken zijn (Zwart e.a., 2000).

Figuur 1: Beginleeftijd 13-14 jarigen die aangeven alcohol te drinken (meting 2013)

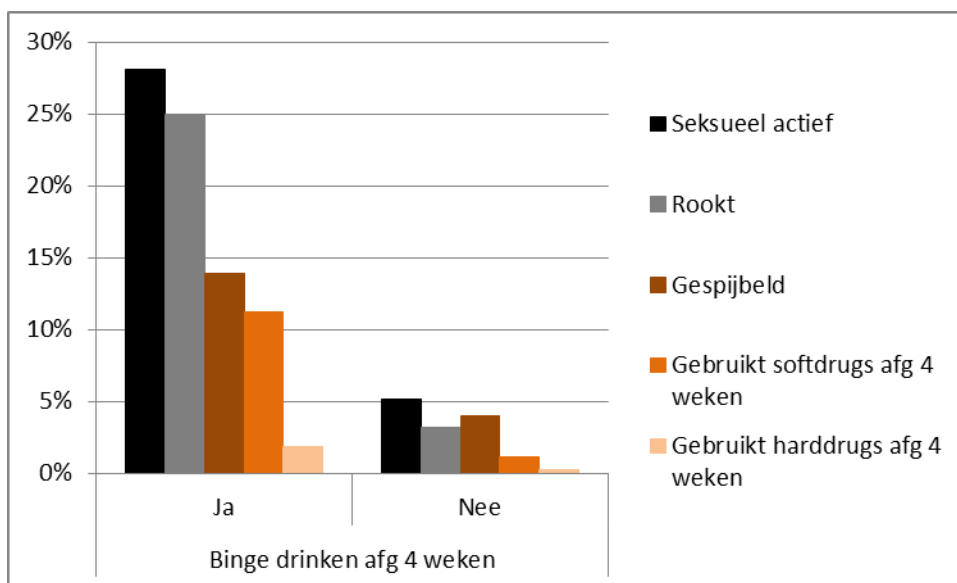
Jongeren drinken jong en veel (figuur 2). Van de 13-jarigen heeft in 2013 bijna 16% de afgelopen vier weken alcohol gedronken. Jongeren van het VMBO drinken vaker alcohol dan jongeren van de Havo/VWO.

Figuur 2: Drinkgedrag jongeren uitgesplitst naar leeftijd en opleidingsniveau (2013)

Binge drinkers

Indien er alcohol gedronken wordt drinkt 11% zelfs meer dan vijf glazen per gelegenheid. We spreken dan van binge drinken. Bij de 15-jarigen is dit respectievelijk 52% en 33%. Binge drinkers zijn vaker geneigd tot experimenteergedrag in vergelijking met jongeren die niet (binge) drinken (figuur 3)

Figuur 3: Binge drinken bij 13-15 jarigen (meting 2013)

Gevolgen van op jonge leeftijd veel drinken

Alcoholgebruik kan ongunstig zijn voor de ontwikkeling van de hersenstructuren. Als er in de puberjaren veel wordt gedronken (veel alcohol in korte tijd) ontwikkelt het brein zich minder goed. Dit geldt met name voor de frontale cortex, waardoor functies zoals geheugen, leer- en concentratievermogen zich minder goed ontwikkelen. Door op jonge leeftijd al met alcohol te beginnen wordt de kans op problematisch drinken en afhankelijkheid op latere leeftijd verviervoudigd (Gilligan 2012). Onderzoek laat zien dat er een causaal verband is tussen alcoholgebruik op 16-jarige leeftijd en agressief gedrag vijf tot tien jaar later. Dit verband bleek sterker naarmate er op 16-jarige leeftijd meer alcohol werd gedronken (Memorie van toelichting DHW, 2011-2012, 33 341, nr.3). Overmatig alcoholgebruik vergroot de kans op verkeersongevallen, letselschade, geweld, spijbelen en vroegtijdig schoolverlaten.

Alcohol speelt een rol in 8,7% van de door de politie geregistreerde incidenten met jongeren. Ook vergroot alcohol de kans op seksueel geweld en onveilig vrijen. Uit het landelijk onderzoek "Seks onder je 25ste" blijkt dat een groot deel van de Zuid-Limburgse jongeren (65%) ervaring heeft met seks onder invloed van alcohol. Veilig vrijen blijkt moeilijker in die situatie. Als jongeren gedronken hebben, vinden ze het bovendien moeilijker om grenzen aan te geven en seks te weigeren. Ze hebben ook vaker spijt na de eerste keer seks (25% van de jongeren) (SENSE, GGDZL, 2012).

Coma door teveel alcohol

Als er sprake is van verminderd bewustzijn door in korte tijd teveel alcohol te drinken, spreken we van alcoholintoxicatie. In de ergste gevallen moeten jongeren die dit laten gebeuren worden opgenomen vanwege acute bedreiging van de vitale functies (ademhaling, hartslag). Hierbij kunnen zij zelfs in coma raken.

Landelijke cijfers geven aan dat er in 2013 713 gerelateerde ziekenhuisopnames waren van jeugdigen. Reden voor ziekenhuisopname was in 434 gevallen alcoholintoxicatie en in 60 gevallen een andere aan alcohol gerelateerde reden (Factsheet alcoholintoxicaties 2007 tot en met 2013, Universiteit Twente, 2014). De jongst gerapporteerde leeftijd op het moment van opname was 12 jaar. De gemiddelde leeftijd lag op 15,5 jaar.

Sinds 2008 is in Zuid-Limburg een alcoholpoli (Atrium MC, Heerlen) waar alcoholgeïntoxiceerde jongeren worden behandeld en begeleid om eventuele herhaling te voorkomen. Tussen 2008 en 2013 zijn op deze alcoholpoli gemiddeld 43 jongeren per jaar opgenomen, met een gemiddelde leeftijd van 16 jaar. Opvallend is dat bijna 30% van de opgenomen jeugdigen jonger was dan de toenmalige leeftijdsgrens van 16 jaar (Atrium MC).

3.2. Beschikbaarheid van alcohol

Onderzoek naleving schenkverbod aan jongeren

De beschikbaarheid van alcohol is een belangrijke voorspeller van alcoholgebruik onder jongeren (Babor e.a., 2010). Als jongeren aan drank willen komen is dat relatief gemakkelijk in Nederland. In opdracht van de gemeente Maastricht is in april 2013 een nalevingsonderzoek uitgevoerd door bureau NUCHTER. Met behulp van zogenaamd "mystery-shopping" zijn bij 88 locaties in Maastricht door 15-jarigen aankoop pogingen gedaan van zwak-alcoholische drank. De locaties waren: cafetaria, horeca, slijterijen, sportkantines en supermarkten. Iedere locatie is 2 maal bezocht. Slechts in gemiddeld 19% van de gevallen werd er gevraagd naar een ID en is er geen alcohol verkocht. In totaal zijn 176 aankoop-pogingen gedaan en werd er 143 keer onwettig alcohol verkocht aan 15 jarigen (leeftijdsgrens voor alcohol 16 jaar in 2013).

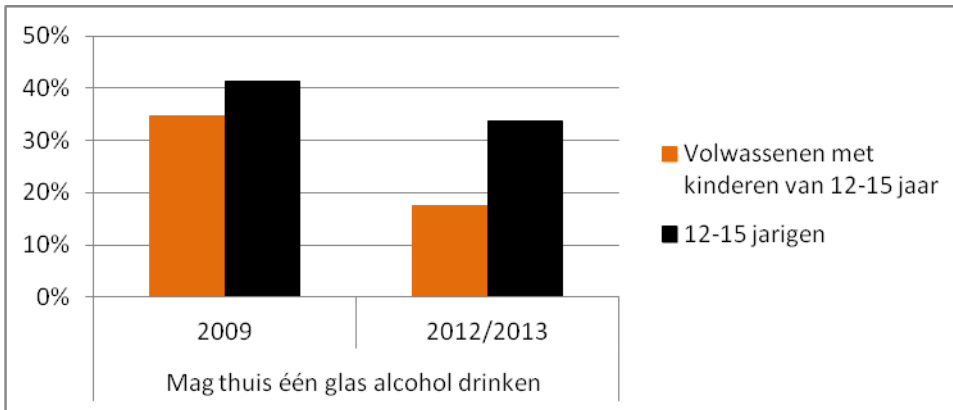
Ook landelijk is in 2013 onderzoek verricht. Het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport heeft in oktober en november 2013 opdracht gegeven voor een grootschalig nalevingsonderzoek voor de leeftijdsgrenzen voor alcohol. In totaal zijn 1.410 aankoop pogingen voor alcoholhoudende dranken gedaan door 15-jarige "MysteryKids" bij een selectie van verschillende verkoopkanalen (supermarkten, slijterijen, horeca, cafetaria, sportkantines en thuisbezorgkanalen) met landelijke representativiteit. Het is gebleken dat er een verbetering lijkt op te treden in het op een juiste manier naleven van het schenkverbod aan jongeren door verstrekkers. De juiste naleving, op landelijk niveau, steeg van 28,2% naar 46,5% (Nuchter, Roodbeen e.a., 2014).

Beschikbaarheid alcohol via ouders, familie of bekenden

Uit onderzoek van de GGD blijkt dat jongeren onder de 16 jaar in Zuid-Limburg alcohol vooral verkrijgen via familie en/of vrienden (sociale beschikbaarheid) en dat in mindere mate de alcohol ook daadwerkelijk door de jongeren zelf wordt gekocht (commerciële beschikbaarheid). Van de 13-14 jarigen verkrijgt 7% de alcohol via commerciële kanalen, 24% via sociale kanalen en 6% via beide kanalen. Eigenlijk alle 13-14 jarigen die de alcohol zelf kopen via commerciële kanalen (café of sportvereniging) verkrijgen de alcohol ook via familie en/of vrienden (Jongerenmonitor GGD Zuid Limburg, 2013).

Ouders nog steeds erg tolerant

Ouders zijn de afgelopen vier jaar iets minder tolerant geworden over het drinken van alcohol door hun kinderen. Toch staat bijna een op de vijf ouders thuis alcohol drinken toe bij jongeren onder de 16 jaar (figuur 4). Veel Zuid-Limburgse jongeren (34%) hebben het idee dat ze thuis alcohol mogen drinken, terwijl maar ongeveer 17% van de ouders aangeeft dit toe te staan. Mogelijk zijn ouders niet bekend met het drinkgedrag van hun eigen kinderen in de thuissituatie óf communiceren en handhaven zij hun eigen regels niet duidelijk genoeg.

Figuur 4: Alcoholbeleid van ouders en wat jongeren denken thuis te mogen drinken

Grensgemeenten

Voor grensgemeenten speelt nog een andere problematiek. Voor de jongeren onder de 18 jaar, die sinds 1 januari 2014 geen alcohol meer mogen kopen en drinken in Nederland, wordt het erg aantrekkelijk om over de grens te stappen (alcoholtoerisme).

In België en Duitsland is de minimumleeftijd, waarop je mag drinken, namelijk 16 jaar gebleven. Het risico bestaat dat jongeren hierdoor naar België of Duitsland gaan, naar winkels en uitgaansgelegenheden waar zij wel alcohol kunnen kopen en gebruiken.

Minder horecagelegenheden voor jongeren onder de 18 jaar

Bepaalde horecagelegenheden zijn overgegaan tot het weigeren van jongeren onder de 18 jaar, om zo geen risico te lopen bij leeftijdscontroles. Dit is geen gewenste ontwikkeling. Het kan ertoe leiden dat jongeren zich laten verleiden tot rondhangen en drinken op straat of elkaar ontmoeten in besloten gelegenheden, waar wettelijke controle op naleving van de DHW ontbreekt. Het indrinken voorafgaand aan een uitgaansavond kan op deze manier ook een verleiding worden voor 16- en 17-jarigen. Een aantal cafés in de regio is overgegaan op het uitreiken van polsbandjes aan de deur voor 18 jaar en ouder. Deze cafés laten jongeren onder de 18 (en boven de 15 jaar) wél toe.

Samengevat:

- Alcohol drinken op jonge leeftijd kan ongunstig zijn voor de ontwikkeling van de hersenstructuren wat blijvende gevolgen kan hebben voor met name het geheugen, concentratievermogen en leervermogen. Regelmatig drinken verhoogt de kans op verslaving en stimuleert agressief en risicovol gedrag.
- De Zuid-Limburgse jeugd begint jong met drinken (11,1 jaar) en drinkt dan vervolgens vaak meer dan vijf glazen per gelegenheid (binge drinken). Jonge binge drinkers zijn ten opzichte van jongeren die niet binge drinken beduidend vaker seksueel actief, roken meer, spijbelen vaker en gebruiken meer softdrugs en (in mindere mate) harddrugs.
- Ouders staan het gebruik van alcohol in de thuissituatie door jongeren onder 16 jaar vaak toe.
- Bij een nalevingsonderzoek in Maastricht (2013) werd aan 15-jarige "mystery-shoppers" in 81% van de aankoopogingen alcohol verkocht (Bij leeftijdsgrens van 16 jaar).

4 Beleidsfocus en strategie

4.1 Doelgroepen

Het Preventie- en Handhavingsplan 2015-2019 richt zich met name op jongeren onder de 18 jaar, omdat bij deze doelgroep veel gezondheidswinst behaald kan worden. Maatschappelijk draagvlak voor de nieuwe norm *Niet drinken tot 18 jaar* is nog in ontwikkeling. In dit kader zijn voorlichting over het belang van de nieuwe norm, duidelijke regels en gerichte handhaving essentieel.

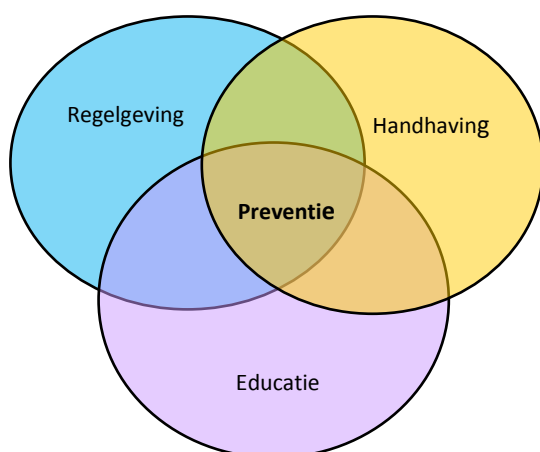
Op termijn zullen ook de 18-24-jarigen aandacht behoeven voor wat betreft overmatig alcoholgebruik en de daarbij behorende risico's op dronkenschap, soms uitmondend in een intoxicatie/coma, verslaving en agressief gedrag. Uitgaansavonden en evenementen zijn belangrijke risicomomenten, gezien de oververtegenwoordiging van deze leeftijdscategorie.

Naast de jongeren richt dit plan zich op de leefomgeving van de jongeren. Ouders zijn hierbinnen de belangrijkste groep waar Maastricht Heuvelland zich de komende jaren op wil richten, met name om het bewustzijn onder ouders te verhogen. Andere groepen zijn o.a. (jeugd)hulpverleners, scholen en de leefomgeving waar alcohol verkregen wordt.

4.2 Integrale aanpak

Dit PenH-plan is gebaseerd op een integrale beleidsvisie. Er is sprake van een preventie én een handhavingsplan. Dit impliceert dat meerdere afdelingen binnen de gemeente en dus ook meerdere typen maatregelen moeten worden ingezet om te komen tot alcoholmatiging bij jongeren.

Als uitgangspunt voor integraal alcoholbeleid hanteren we het preventiemodel van Reynolds (2003). dat ook de basis vormt voor de handreiking "gezonde gemeenten" van het RIVM. Het model kent 3 beleidspijlers: regelgeving, handhaving en educatie. De pijlers staan deels op zichzelf, maar overlappen elkaar ook (figuur 5). Het model is gebaseerd op de systeemtheorie van Holder (1998) die duidelijk maakt dat alcoholgebruik altijd een resultaat is van een combinatie van factoren. Zowel de persoon zelf, zijn sociale omgeving, het aanbod van drank als het overheidsbeleid beïnvloeden het alcoholgebruik. Voor een succesvolle alcoholmatiging is het belangrijk om vooral de omgeving van de jonge drinker te beïnvloeden, zoals de ouders, de school en het uitgaansleven (horeca, verenigingen, evenementen).

Figuur 5: Preventiemodel Reynolds

4.3 Doelstellingen

De ambitie van dit beleidsplan is: stimuleren dat jongeren op een gezonde en zo veilig mogelijke wijze kunnen opgroeien, zodat hun talenten optimaal tot ontwikkeling kunnen komen.

Uitgangspunten

De uitgangspunten bij het nastreven van de doelstellingen zijn als volgt geformuleerd:

- Er wordt gestreefd naar bewustwording bij jongeren, hun opvoeders en verkoopkanalen van alcohol.
- Wanneer de beschikbaarheid van alcohol voor jongeren onder 18 jaar afneemt, neemt ook hun alcoholgebruik af.
- Handhavingsmaatregelen zijn aanvullend op preventiemaatregelen.
- De gemeenten en haar bestuur dragen in haar communicatie naar buiten dezelfde boodschap uit, namelijk:
 - o beslist geen alcohol voor jongeren onder 18 jaar
 - o te veel alcohol heeft een negatieve invloed op de ontwikkeling van jongeren
 - o er zijn alternatieven voor alcohol

Subregionale doelstellingen

Voor de periode 2015-2019 zijn de volgende doelstellingen geformuleerd:

1. Jongeren en hun opvoeders zijn zich meer bewust van de gezondheidsrisico's van het gebruik van alcohol op jonge leeftijd.
2. De gemiddelde leeftijd waarop jongeren beginnen met het drinken van hun eerste glas alcohol is gestegen.
3. Het risicovol drankgebruik (binge drinken en coma zuipen) onder jongeren is afgenomen.
4. De tolerantie bij ouders/verzorgers ten opzichte van alcoholgebruik door hun kinderen is afgenomen.
5. Schenkers houden zich aan de leeftijdsgrens van 18 jaar.

Hoe gaan we de doelstellingen meten?

De GGD vraagt ieder jaar 14- en 16-jarige scholieren om een enquête in te vullen over hun leefstijl en welzijn. In deze enquête worden ook vragen gesteld over alcoholgebruik.

De gegevens worden verwerkt in de Jongerenmonitor, die elke vier jaar verschijnt.

Onderstaande doelstellingen zijn geformuleerd op basis van de Jongerenmonitor 2013.

Conform de landelijke planning wordt in 2015 weer een Jongerenmonitor afgenomen, de resultaten daarvan verschijnen in 2016.

Ad 1. Zowel de jongeren- als de volwassenmonitor bevat vragen die in gaan op het alcoholgebruik van jongeren en de mening en acceptatie van hun ouders hierover.

Ad 2. In 2019 is de beginleeftijd van jongeren, die hun eerste glas alcohol drinken, verhoogd naar 14 jaar (11,2 jaar in 2013).

In 2019 is het aantal jongeren dat de afgelopen 4 weken alcohol heeft gedronken gedaald:

13 jarigen	(15,6% naar 5%)
14 jarigen	(24,7% naar 10%)
15 jarigen	(51,8% naar 20%)
16 jarigen	(71,7% naar 40%)
17 jarigen	(84,6% naar 70%)

Ad 3. In 2019 is het binge drinken onder jongeren gedaald:

13 jarigen (10,8% naar 5%)
14 jarigen (19,0% naar 10%)
15 jarigen (32,5% naar 20%)
16 jarigen (55,4% naar 40%)

In 2019 is het aantal jongeren onder 18 jaar dat het afgelopen jaar is opgenomen met een alcoholintoxicatie, in vergelijking met 2013, gedaald:
30% (13 kinderen) - > 15%

Ad 4. In 2019 is de sociale beschikbaarheid van alcohol (het verstrekken van alcohol door ouders, vrienden en familie) gehalveerd ten opzichte van 2013.

13-14 jarigen 24% -> 10%
15-16 jarigen 53% -> 25%

In 2019 is het aantal ouders dat jongeren tot 18 jaar toestaat om thuis te drinken gedaald.

17% -> 10%

Ad 5. De naleving van de leeftijdsgrens 18 jaar via commerciële verkoopkanalen is in 2019 minimaal 50%. (aanbevelingswaardig is 70%).

Op basis van het nalevingsonderzoek DHW, dat in april 2013 in Maastricht heeft plaatsgevonden, wordt voor alle gemeenten in de regio Maastricht Heuvelland deze doelstelling nader geconcretiseerd:

Supermarkten:	naleving gestegen van 29% in 2013 naar 70% in 2019
Slijterijen:	naleving gestegen van 42% in 2013 naar 70% in 2019
Sportkantines:	naleving gestegen van 15% in 2013 naar 50% in 2019
Horeca:	naleving gestegen van 12% in 2013 naar 50% in 2019
Cafetaria's:	naleving gestegen van 0,5% in 2013 naar 50% in 2019

De gemeenten Maastricht Heuvelland zullen de opdracht verstrekken om in 2015 een subregio breed nalevingsonderzoek 'leeftijdsgrenzen' uit te voeren. De resultaten van dit onderzoek en de resultaten van de Jongerenmonitor die in 2016 beschikbaar zijn, worden gebruikt om in een tussentijdse evaluatie in 2016 kritisch te kijken naar de haalbaarheid van de geformuleerde doelstellingen en om de ingezette acties op effectiviteit en uitvoerbaarheid te toetsen en waar nodig bij te stellen.

4.4 Risicoanalyse

De risicoanalyse geeft inzicht in de concrete kenmerken van de locaties waar jongeren drinken en waar hun alcoholgebruik voor problemen zorgt. Met dit inzicht kunnen de gemeentelijke inspanningen gericht daar worden ingezet waar de grootste gezondheids- en/of veiligheidswinst kan worden behaald.

Iedere gemeente maakt ieder jaar haar eigen risicoanalyse. Zo wordt het een evaluatie-instrument, dat inzicht geeft in de resultaten van het lokale alcoholbeleid en aanknopingspunten biedt voor het volgende PenH-plan. De DHW bepaalt dat om de vier jaar het PenH-plan opnieuw moet worden vastgesteld door de gemeenteraad, als onderdeel van het gemeentelijke gezondheidsbeleid. De risicoanalyse vormt een van de uitgangspunten voor het preventie- en handavingsprogramma, dat door het college wordt vastgesteld.

De risicoanalyse wordt opgesteld aan de hand van:

Onderzoeksgegevens

- De gegevens van het alcoholgebruik onder jongeren (frequentie, dronkenschap, rol ouders) komen uit de Jongerenmonitor (zie paragraaf 3.1), die elke vier jaar wordt afgenomen. De volgende enquêtes worden in 2015 afgenomen. De intoxicatiecijfers worden jaarlijks op basis van ziekenhuisgegevens verkregen.
- De naleving van de wet door alcoholverstrekkers wordt in 2015 en 2018 regionaal vastgesteld aan de hand van een mysteryshop onderzoek. Jongeren van 17 jaar worden ingezet om de naleving van de leeftijdsgrens van 18 jaar te toetsen.

Gegevens van partners

In ieder geval zijn dit: politie, jongerenwerk, outreachend preventiewerk verslavingszorg en de DHW BOA's. Van deze partners wordt jaarlijks gevraagd aan te geven wat zij als de belangrijkste risico's zien, via een gestandaardiseerde vragenlijst, expertbijeenkomst of interviews. De gegevens van de partners worden gecombineerd met gegevens uit bovengenoemde onderzoeken (Bijlage 1:voorbeeld van risicoanalyse).

Inventarisatie hotspots

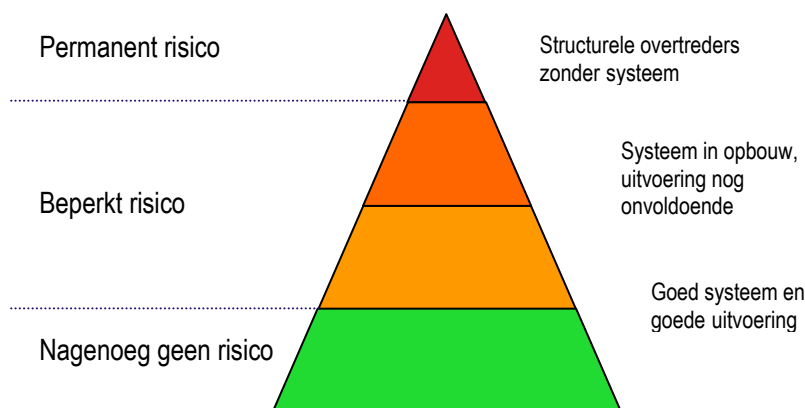
Hotspots zijn alcoholverstrekkers waar jongeren alcoholhoudende drank proberen te kopen. Op basis van de risicoanalyse worden de hotspots vastgesteld en de volgende settings gehanteerd:

- supermarkten
 - slijterijen
 - horeca
 - evenementen
 - sportkantines
 - jongerencentra
 - scholen
 - openbare ruimte
- professionals en structureel karakter
- semi/non-professionals
meestal tijdelijk karakter

Per hotspot wordt de kans op overtreden in kaart gebracht. Die kans wordt bepaald op basis van kenmerken zoals deurbeleid, het gebruik van leeftijdscontrolesystemen, openingstijden, doelgroep en naleving.

Figuur 6 laat zien hoe de verschillende typen verkopers kunnen worden ingedeeld.

Figuur 6: Risico-pyramide

Per hotspot wordt de volgende info verzameld:

- naam bedrijf
- rechtspersoon
- adres bedrijf
- openingstijden, data (voor evenementen)
- toegangsbeleid (indien bekend)
- doelgroep
- tijden waarop jongeren het bedrijf bezoeken
- nalevingshistorie
- bijzonderheden (veiligheid, bedrijfsfilosofie)
- Openbare ruimte-details per formele en informele ontmoetingsplek (welke jongerengroep? Welke tijden? etc.)

Evenementen, waaronder sportevenementen en schoolfeesten, vragen extra aandacht. Iedere gemeente stelt een lokale evenementenkalender op m.b.t. specifieke jongerenevenementen en evenementen, die ook door veel jongeren worden bezocht.

4.5. Interventiestrategie

De kern van de interventiestrategie is gebaseerd op de beleidspijlers handhaving, regelgeving en educatie. De risicoanalyse bepaalt in welke mate op een specifieke pijler wordt ingezet en welke hotspot of doelgroep (setting) de meeste aandacht krijgt. Uitgangspunt is dat per setting zoveel mogelijk combinaties worden gemaakt van elementen die elkaar versterken. Per setting wordt een geschikte maatregelenmix opgesteld, die in de komende jaren wordt verfijnd en bijgestuurd.

Bijlage 2 bevat een overzicht van mogelijke maatregelen die per setting kunnen worden ingezet voor handhaving, regelgeving en educatie. Deze maatregelenmix kan onderdeel uitmaken van het gemeentelijk uitvoeringsprogramma.

In hoofdstuk 5, 6 en 7 wordt respectievelijk voor de beleidspijler handhaving, regelgeving en educatie mogelijke maatregelen nader toegelicht die gemeenten kunnen gebruiken voor het opstellen van het lokale uitvoeringsprogramma.

Subregionale acties:

Gemeenten in Maastricht Heuvelland geven opdracht tot een sub regionaal nalevingsonderzoek in 2015 en 2018 dat de naleving van de DHW-leeftijdsgrens meet bij alcoholverstrekkers.

Vanaf 2015 maakt de risicoanalyse vast onderdeel uit van het preventie- en handavings uitvoeringsprogramma van de gemeenten Maastricht Heuvelland.

Bij de opstelling van het uitvoeringsprogramma wordt rekening gehouden met de regionale evenementenkalender.

(Deze kalender geeft inzicht in evenementen waar veel jongeren komen en waar dus aandacht besteed dient te worden aan alcoholmatigingsmaatregelen).

De drie pijlers uitgewerkt...

5 Handhaving

In het preventie- en handhavingsprogramma beschrijft een gemeente welke handhavingsactiviteiten op welke plekken worden uitgevoerd en met welke frequentie. Het uitvoeringsprogramma baseert zich hierbij op de conclusies uit de eerder gemaakte risicoanalyse en hotspotanalyse (paragraaf 4.4). Het preventie- en handhavingsprogramma wordt voorgelegd aan het college ter vaststelling.

De handhaving richt zich op wettelijke bepalingen van de DHW, zoals:

- Artikel 20, lid 1 en lid 4; het bedrijfsmatig of anders dan om niet verstrekken van alcoholhoudende drank aan een persoon van wie niet is vastgesteld dat deze de leeftijd van 18 jaar heeft bereikt en het duidelijk zichtbaar aangeven van de leeftijdsgrens.
- Artikel 20, lid 4; het verplicht aanduiden van de leeftijdsgrens.
- Artikel 45, lid 1; het is degene die de leeftijd van 18 jaar nog niet hebben bereikt verboden op voor het publiek toegankelijke plaatsen alcoholhoudende drank aanwezig te hebben of voor consumptie gereed te hebben.

Daarnaast richt de handhaving zich op andere artikelen uit de DHW en op artikelen uit de APV, of uit het wetboek van strafrecht. Zie bijlage 3, Wet- en regelgeving).

Voorbeelden van interventies voor handhaving zijn:

Vorbereidingscontrole

Met deze controle wordt vastgesteld of er een vergunning is en of de vergunning (in ieder geval van de hotspots) nog op orde is.

Basiscontrole

Bij deze controle worden de algemene regels en voorwaarden van de afgegeven vergunning gecontroleerd, zoals aanwezigheid van een leidinggevende, eventueel toegangsbeleid, leeftijdsgrenzen-aanduiding en inrichtingseisen.

Leeftijdsgrenzencontrole

Deze controle is gericht op het naleven van de leeftijdsgrenzen. Onderzoek toont aan dat een controlefrequentie van minimaal 6 keer per jaar voor de hotspots met een permanent risico positieve gedragsverandering teweeg brengt (zie figuur 6, risico-pyramide). Voor de hotspots met een beperkt risico zijn 4 inspecties per jaar noodzakelijk om de naleving effectief te blijven beïnvloeden. Voor de categorie waar nagenoeg geen risico geldt, volstaat 1 controle per jaar (Wagenaar e.a., 2005).

De daadwerkelijke frequentie van de controles worden door de afzonderlijke gemeentes bepaald en vastgelegd in de lokale preventie- en handhavingsprogramma's.

Nalevingscommunicatie (in samenwerking met afdeling communicatie)

Communicatie kan het effect van de handhaving versterken. Het kan bijdragen aan een verhoogde subjectieve pakkans en aan meer draagvlak voor de maatregelen. Het is belangrijk de communicatie naar de diverse doelgroepen in goed overleg met andere afdelingen en partijen vorm te geven.

De volgende elementen maken in ieder geval onderdeel uit van de nalevingscommunicatiestrategie:

- **Educatieve communicatie**
Uitleg van de regels, argumenten voor deze regels, uitleg over mogelijke hulpmiddelen om na te kunnen leven. Dit is nodig als onduidelijkheid over (het belang van) de regels naleving in de weg staat.

Bij het uitschrijven van een boete aan een jongere wordt in een brief aan de ouders verwezen naar voorlichtende websites zoals www.hoepakji.dat.aan.nl. Daarnaast worden ouders geïnformeerd over de mogelijkheid van een gratis voorlichtingsgesprek bij een organisatie voor verslavingspreventie.
- **Dreigende communicatie**
Communicatie over controles, sancties, uitbreiding toezichtcapaciteit, toezichthouders in uniform. Deze vorm beïnvloedt de subjectieve pakkansbeleving en kan effectief zijn als blijkt dat de regels bewust overtreden worden.
- **Normatieve communicatie**
Communicatie en PR over de gewenste norm, ervan uitgaande dat de gemiddelde mens graag aan de algemeen geldende norm wil voldoen. Bijvoorbeeld een interview in een huis-aan-huis krant met een ondernemer, die de regels naleeft of een nieuwsbericht waarin het percentage nalevers wordt genoemd in plaats van het aantal overtreders.

Sanctiebeleid verstrekkers

De gemeenten in Zuid-Limburg willen toewerken naar een regionale pool van handhavers. Dit vraagt een eenduidig beleid t.a.v. sancties bij overtreding van de DHW. Een voorbeeld van sanctiebeleid is:

- **1^e overtreding**
Bij de 1^e overtreding van de DHW ontvangt de verstrekker een schriftelijke waarschuwing. Daarin kan advies (leeftijdscontrolesystemen/cursus) en informatie worden opgenomen, om een herhaling van de overtreding te voorkomen en mogelijke gevolgen bij herhaling van de overtreding.
- **2^e overtreding (binnen 1 jaar)**
Bij de 2^e overtreding wordt een bestuurlijke boete opgelegd aan de verstrekker. De hoogte van de boete is vastgelegd in het Besluit Bestuurlijke boete Drank- en Horecawet. Eventuele bijkomende sanctie is de onmiddellijke invoering (binnen 2 weken) van een effectief leeftijdscontrolesysteem dat door de gemeente is goedgekeurd.
- **3^e overtreding (binnen 1 jaar)**
Keuze uit twee mogelijkheden:
 - intrekken of schorsen van de DHW-vergunning of ontzegging alcoholverkoop voor maximaal 12 weken;
 - opnieuw een bestuurlijke boete, met de verhoging conform Besluit Bestuurlijke Boete van 50%. Bij wederom herhaling van de overtreding na de 3^e overtreding het intrekken/schorsen van de vergunning.

Sanctiestrategie evenementen

Bij evenementen worden de bovenstaande termijnen niet gehanteerd, vanwege de grote mogelijkheid dat hetzelfde evenement pas weer wordt georganiseerd buiten de genoemde termijn van 1 jaar. De overtredingen dienen geconstateerd te worden binnen een termijn van 2 à 3 uren. Tussen de 1e constatering en de nacontrole wordt de gelegenheid geboden om bijsturing en aanpassingen te doen in de leeftijdsgrenzencontrole, binnen een redelijke termijn.

Sanctiestrategie jongeren

Bij iedere controleronde door Buitengewoon Opsporings Ambtenaren (BOA's) wordt bepaald of er, naast het handhaven op naleving van de leeftijdsgrens door schenkers, ook gehandhaafd wordt op artikel 45, lid 1 van de DHW, te weten het bezitsverbod door jongeren. Jongeren krijgen dan ofwel een boete, ofwel een doorverwijzing naar HALT voor een leerstraf. Dit wordt gecombineerd met educatieve communicatie richting de ouders.

Regionale samenwerking handhaving DHW

Het opbouwen van samenwerking tussen de gemeenten op het gebied van toezicht en handhaving op de DHW biedt organisatorische en financiële voordelen. Deze toezicht- en handhavingstaken vereisen een specifieke kennis en opleiding.

Om deze kennis en het inzicht voldoende in praktijk te brengen hebben grote gemeenten de voorkeur om een toezichthouder volledig in te zetten voor de DHW, waarbij dit in sommige gevallen gecombineerd kan worden met andere controles (bv. reguliere surveillance, Flexteam, geluidscontroles). Voor kleinere gemeenten loont deze investering zich niet.

Daarnaast is het aanbod van alcoholverstrekkers niet in ieder gemeente gelijk. In Maastricht Heuvelland zijn gemeenten met veel horeca en evenementen, maar ook gemeenten met weinig locaties voor alcoholverstrekking binnen hun grondgebied. Samenwerking en het daarmee verkregen schaalvoordeel pakt financieel gunstig uit voor een gemeente. Wat hierbij belangrijk is, is dat iedere gemeente de toezichthouders DHW, die werken bij een van de Zuid-Limburgse gemeenten, aanwijzen als toezichthouder DHW van hun eigen gemeente.

Een ander belangrijk aspect is de herkenbaarheid van toezichthouders, wat de effectiviteit van de handhaving in de weg kan staan. Door in een pool van toezichthouders en handhavers te werken wordt dit probleem verkleind.

In het samenwerkingsconvenant van de gemeenten Zuid-Limburg "Handhaving Openbare Ruimte" (maart 2011) is een basis gelegd voor regionale samenwerking.

Daarnaast is het één van de speerpunten uit het regionale alcoholmatigingsproject "Jeugd, Alcohol en Omgeving" (augustus 2011).

Subregionale acties:

Inbedden van nalevingscommunicatie in het (jaarlijks) uitvoeringsprogramma.

Regionale acties:

Toewerken naar uniformiteit in regionaal sanctiebeleid bij handhaving.

Toewerken naar een regionale pool van toezichthouders DHW.

(speerpunt uit het regionale alcoholmatigingsproject "Jeugd, Alcohol en Omgeving", augustus 2010).

6 Regelgeving

De tweede pijler om gedragsverandering te bewerkstelligen is regelgeving. Met regels geeft een gemeente een norm aan, die op termijn een effect heeft op de norm van ouders, jongeren en hun omgeving. De DHW geeft gemeenten verschillende verordenende bevoegdheden, waarmee zij mogelijkheden hebben tot het sturen door middel van daarin opgenomen maatregelen. Regelgeving is een onmisbare factor van integraal alcoholbeleid.

In diverse modelverordeningen voor paracommercie zijn voorbeelden gegeven van gemeentelijke regels die alcoholmatigend werken voor jongeren, zoals:

- verbieden van extreme tijdelijke prijsacties bij paracommercie en/of horeca (happy hours: kortingen hoger dan 40 %).
- verbieden van extreme tijdelijke prijsacties bij detailhandel (kortingen hoger dan 30%).
- verbieden van verkoop van sterke drank bij paracommercie.
- beperken van schenktijden bij paracommercie, bv. bij sportkantines op zaterdag schenken vanaf 15.00 uur i.v.m. jeugdwedstrijden.
- bepalen dat een horecazaak met nachtvergunning niet toegankelijk is voor jongeren onder 18 jaar.
- tijdens van tevoren bepaalde dag(en) en/of in bepaalde gebied(en) mogen slijterijen, supermarkten, cafetaria geen alcohol verstrekken. Hiermee kan indrinken tijdens een jaarlijks risico-evenement worden tegengegaan.
- in de vergunningaanvraag voor evenementen module alcohol opnemen, waarin de organisator minimaal 3 maatregelen dient te beschrijven en te nemen ter voorkoming van het schenken aan jongeren onder 18 jaar. In een bijlage van de vergunningaanvraag kan een lijst met adviezen opgenomen worden waardoor de organisator effectieve maatregelen zal uitzoeken.

Bijlage 4 bevat een overzicht met de regels die in 2014 gelden in de gemeenten Maastricht Heuvelland, voor de afzonderlijke gemeenten.

Regionale uniformiteit in alcoholmatigende regelgeving verhoogt de effectiviteit van de regelgeving. In 2014 hebben alle gemeenten in Maastricht Heuvelland de evenementenvergunning aangepast, waardoor jongeren op alle evenementen in de regio met gelijksoortige maatregelen te maken hebben. Hierdoor raken de methoden ingeburgerd en kunnen zij niet gaan "shoppen" bij andere gemeenten.

Regionale actie:

Hanteren van zoveel mogelijk dezelfde alcoholmatigende regels in verordeningen en gemeentelijk beleid.

7 Educatie

De derde pijler om gedragsverandering te bewerkstelligen is educatie. Om effect te kunnen bereiken dienen educatieve preventieactiviteiten niet uitsluitend gericht te zijn op de hoofddoelgroep, de jongeren zelf, maar ook op hun omgeving, ouders/opvoeders, alcoholverstrekkers, het (onderwijzend) personeel van de school.

In Zuid-Limburg worden diverse landelijk bekende alcoholpreventie-activiteiten uitgevoerd om de doelgroepen te bereiken. Deze activiteiten worden met name uitgevoerd en soms op maat ontwikkeld door de instelling voor verslavingszorg in deze regio, die hierin samenwerkt met onder andere scholen, welzijnswerk, Halt, ziekenhuizen, CJG's, Jeugdhulpverlening en huisartsen.

Alcoholverstrekkers

Met de term alcoholverstrekkers worden alle personen bedoeld die verantwoordelijk zijn voor een adequate naleving van de eerder genoemde bepalingen in de DHW. Dat kunnen horecaondernemers, barpersoneel, barvrijwilligers, portiers, caissières, filiaalmanagers etc. zijn. Van deze professionals en vrijwilligers wordt verwacht dat ze de leeftijdsgrens voor de verstrekking van alcohol kennen en naleven, evenals het verbod op doorschenken bij dronkenschap en het toelaten van personen in kennelijke staat van dronkenschap in de onderneming, vereniging of het evenement.

Belangrijk is dat een alcoholverstrekker zich bewust is van zijn/haar verantwoordelijkheid en in staat is juist te handelen, ook wanneer er weerstand is bij de klant. Om alcoholverstrekkers hierin te bekwaamen zijn trainings-programma's ontwikkeld zoals Barcode voor barpersoneel, de IVA (Instructie Verantwoord Alcoholgebruik) training voor barvrijwilligers en de Evenementen IVA. Van belang is dat training van barpersoneel gekoppeld is aan gerichte handhaving. Uit onderzoek blijkt dat training van barpersoneel vooral effect heeft als deze is gekoppeld aan een adequate handavingsstrategie (Babor e.a., 2010).

Ouders en de thuissituatie

Ouders onderschatten systematisch hoeveel hun kinderen drinken (zie paragraaf 3.2). Ouders denken bovendien veelal dat het gedrag van hun puber volledig wordt bepaald door leeftijdsgenoten, terwijl ouders wel degelijk ook zelf invloed hebben op het alcoholgebruik van hun kinderen (Van der Vorst, 2006). De mate van beschikbaarheid van alcohol in huis en het stellen van regels zijn geschikte instrumenten om alcoholgebruik tegen te gaan. Uit onderzoek blijkt dat kinderen van ouders die geen duidelijke regels hebben afgesproken en geen leeftijdsgrens hebben gesteld voor het drinken van alcohol, al op jongere leeftijd beginnen met drinken. Ze drinken bovendien vaker dan jongeren waarvan de ouders wel een leeftijdsgrens hebben gesteld (Engels e.a., 2013).

Naast het stellen van regels is een andere beschermende factor een goede band tussen ouder en kind. Een slechte ouder-kind relatie en psychische problematiek of middelengebruik van de ouders zijn risicofactoren.

In opdracht van Maastricht Heuvelland zijn de afgelopen jaren al diverse activiteiten uitgevoerd door de huidige regionale aanbieder van verslavingspreventie ten behoeve van ouders; scholen worden aangemoedigd om activiteiten voor ouders rond alcohol en jeugd te organiseren. Ouders krijgen via digitale nieuwsbrieven tips voor gespreksvoering met hun kinderen. Ouderavonden en oudercursussen worden georganiseerd. Ouders worden geïnformeerd over informatieve landelijke websites voor ouders (zie ook bijlage 5 voor andere activiteiten van de regionale aanbieder van verslavingspreventie).

Onderwijs

De school is een belangrijke pedagogische omgeving voor jongeren. Ook als het gaat om alcoholgebruik leren jongeren op school wat wel en niet verstandig is. Gedragsverandering creëren via voorlichtingsprogramma's, enkel gericht op jongeren, blijkt lastig zo niet onmogelijk (Babor, 2010). Toch is het relevant dat jongeren geïnformeerd zijn over de risico's van alcoholgebruik. Niet zozeer om gedrag te beïnvloeden, maar om het gebruik te de-normaliseren en daarmee ook bij hen aan draagvlak te werken voor effectievere gedragsmaatregelen zoals handhaving en specifieke regelgeving.

Bij de keuzebepaling van schoolprogramma's op het gebied van middelengebruik heeft de GGD een belangrijke adviserende rol, zowel voor basisscholen als scholen voor voortgezet onderwijs. De scholen voor voortgezet onderwijs worden in het overleg rondom de Lokale Educatieve Agenda geadviseerd met dit thema aan de slag te gaan. Een goed schoolprogramma biedt meer dan voorlichting en besteedt ook aandacht aan regels voor leerlingen en personeel met betrekking tot alcoholgebruik bij schoolfeesten, kampen, excursies en studiereizen. De gemeenten Maastricht/Heuvelland vragen de GGD om, in hun samenwerking met de voortgezet onderwijs-scholen, in de periode 2015-2019 een overzicht te maken van hoe de scholen omgaan met de regels rond de nieuwe leeftijdsgrens en welke maatregelen zij nemen wanneer bij schoolfeesten, kampen, excursies en studiereizen de regels worden overtreden. Gezien de nieuwe leeftijdsgrens mogen vrijwel alle leerlingen in het voortgezet onderwijs nog geen alcohol in bezit hebben in openbare gelegenheden en daarmee lijkt een alcoholvrij schoolbeleid de meest voor de hand liggende keuze.

Ketenpartners

Het meest effectief is om educatie te richten op uitstel van het eerste gebruik. Echter ook voor jongeren die al met alcohol in aanraking zijn gekomen is het van belang om goede informatie te krijgen. Jongeren die bij Halt terecht komen, omdat zij een overtreding hebben begaan in relatie tot alcoholgebruik, volgen een voorlichtingstraject. Bij ziekenhuizen vinden informatieve nazorggesprekken plaats met jongeren (en hun ouders) die zijn opgenomen met een alcoholintoxicatie. Voor ketenpartners die werken met (risico)jongeren zijn er cursussen om te leren de juiste norm over te brengen en riskant middelengebruik vroeg te signaleren en adequaat te begeleiden.

Naast bovengenoemde activiteiten zijn er in het kader van het regionaal alcoholmatigingsproject Jeugd, Alcohol & Omgeving in Maastricht Heuvelland een aantal NIX18 activiteiten ontwikkeld, waarmee preventie, educatie en handhaving gecombineerd worden. Dit aanbod staat beschreven in bijlage 5. Gemeenten kunnen ook zelf activiteiten initiëren. (Zie bijlage 6 voor voorbeelden van activiteiten die hebben plaatsgevonden in 2013 en voorjaar 2014).

Subregionale acties:

Aanmoedigen van initiatieven waarbij alcoholvrije drankjes vast onderdeel uitmaken van het dranken-assortiment.

Aanmoedigen van initiatieven die horecagelegenheden toegankelijk maken voor jongeren onder de 18 jaar.

Oppakken van effectieve acties om de bewustwording bij ouders te vergroten over de risico's van alcoholgebruik en hen te helpen bij het stellen van regels voor hun kind.

Toewerken naar alcohol- en rookvrije scholen voor voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs.

8 Uitvoering

Op basis van dit PenH-plan, dat door de gemeenteraad wordt vastgesteld, stelt iedere gemeente een preventie- en handhavingsprogramma op, dat is gebaseerd op de interventiestrategie en op (jaarlijks) uitgevoerde risicoanalyses. Het uitvoeringsprogramma bevat zowel handhavings- als preventie-activiteiten. Het preventie- en handhavingsprogramma wordt voorgelegd aan het college ter vaststelling. De bestuurlijke verantwoordelijkheid voor de uitvoering van het PenH-plan en het preventie- en handhavingsprogramma liggen bij de burgemeester (Openbare orde en Veiligheid) en de portefeuillehouder Publieke Gezondheid.

Op gemeentelijk niveau ligt de coördinatie van het PenH-plan bij een team van ambtenaren van Openbare orde en Veiligheid en/of Vergunningen, Toezicht en Handhaving, Juridische zaken en Publieke Gezondheid en/of Jeugd. Dit gemeentelijk team bespreekt periodiek de voortgang van het preventie- en handhavingsprogramma en maakt uitvoeringsafspraken. Een vertegenwoordiging van dit team maakt deel uit van de subregionale ambtelijke werkgroep "Jeugd, Alcohol en Omgeving".

Op subregionaal niveau ligt de coördinatie van het PenH-plan bij de subregionale ambtelijke werkgroep "Jeugd, Alcohol en Omgeving". In het kader van dit PenH-plan hebben de colleges van de gemeenten Maastricht Heuvelland, voor de periode 2015-2019, de volgende opdracht verstrekt aan deze subregionale werkgroep:

- Zorg dat de afspraken die in het PenH-plan staan en door raad zijn bekrachtigd worden uitgevoerd of uitgewerkt in lokale en/of subregionale acties.
- Zie erop toe dat deze acties worden opgenomen in de lokale uitvoeringsprogramma's voor preventie- en handhaving op DHW.
- Wissel goede praktijkvoorbeelden uit.
- Stem de inhoud van het PenH-plan af met het regionale gezondheidsbeleid en met het Regionaal Overleg Integraal Toezicht (ROIT).
- Evalueer in 2016 en 2018 het PenH-plan en informeer de bevindingen aan de raad.

Zoals in hoofdstuk 4 is geschetst, werkt alcoholbeleid het meeste effectief wanneer op meerdere beleidspijlers tegelijkertijd wordt ingezet. Dit impliceert ook dat er in de uitvoering meerdere partners betrokken zijn. Belangrijkste partners/direct betrokkenen en hun rol:

Jongeren Ouders Ondernemers Verenigingen	onderwerp van preventieactiviteiten en nalevings-communicatie en daardoor belangrijke overlegpartners voor het bepalen van de effectiviteit
Scholen	partners bij Lokale Educatieve Agenda en Gezonde en Veilige school informatievoorziening richting ouders
GGD/Mondriaan	opdrachtnemers voor de uitvoering en ontwikkeling van educatieve interventies.
Halt	Halt-straft voor alcohol- en drugsgebruik. Naast reguliere straf nemen jongeren deel aan leerprogramma bij Mondriaan waar zij voorlichting krijgen over het gebruik van alcohol en drugs.
Politie	Hotspots mee in kaart brengen, integraal samenwerken rond evenementen, veiligheid tijdens inspecties, Halt doorverwijzingen.

Financiën

De gemeente Maastricht beheert als centrumgemeente de rijksmiddelen voor verslavingspreventie, waaronder alcoholpreventie (decentralisatiebudget voor Maatschappelijke Opvang en Verslavingszorg).

Voor 2014 bedraagt het totaal budget voor preventieactiviteiten voor Maastricht Heuvelland € 285.920. Hiervoor zijn preventie-uren en producten ingekocht bij Mondriaan. Dit budget is niet alleen bedoeld voor alcoholpreventie, maar ook voor verslavingspreventie, waaronder dus ook verslavende middelen/activiteiten als drugs, roken, gokken, internet. Voor 2015 is het budget nog niet bepaald, maar het zal naar verwachting niet veel afwijken van 2014.

De subregionale ambtelijke werkgroep "Jeugd, Alcohol & Omgeving" bepaalt voor 2015 tot 2019, in overleg met Mondriaan, de inzet van preventie-uren voor het terugdringen van alcoholgebruik onder jongeren.

De afspraken die de subregionale ambtelijke werkgroep hierover maakt gelden als richtlijn voor de preventie-acties die in het lokale preventie- en handhavingsprogramma worden opgenomen. Iedere gemeente zet eigen financiering in voor regelgeving en handhaving en neemt dit op in haar lokale preventie- en handhavingsprogramma.

In 2014 en 2015 is een extra budget beschikbaar van € 140.710 voor preventieactiviteiten in het kader van NIX18 voor Maastricht Heuvelland.

Onder andere het regionaal nalevingsonderzoek in 2015, dat de naleving van de Drank- en Horecawet leeftijdsgrenzen meet bij alcoholverstrekkers, zal hieruit worden gefinancierd. Het nalevingsonderzoek in 2018 wordt gefinancierd uit het reguliere jaarlijkse budget voor (alcohol)preventie voor Maastricht Heuvelland.

Subregionale acties:

Opnemen van de subregionale afspraken als vast onderdeel van het lokale preventie- en handhavingsprogramma vanaf 2015.

Opnemen van de doorverwijzing naar Halt door handhaving als vast onderdeel van het lokale preventie- en handhavingsprogramma.

Subregionale acties:

Opnemen van preventie-activiteiten als vast onderdeel van het lokale preventie- en handhavingsprogramma. De ambtelijke werkgroep Alcohol, Jeugd & Omgeving, adviseert de centrumgemeente Maastricht over de opdrachtverstrekking voor preventie-activiteiten in Maastricht Heuvelland. Op basis daarvan worden de jaarlijkse budgetten bepaald die per gemeente beschikbaar zijn voor preventie-activiteiten.

Bijlagen

Bijlage 1. Voorbeeld risicoanalyse

Setting	Risico kenmerken	Locatie(s)	Tijdstip(pen)
Detailhandel	Aankoop door minderjarigen t.b.v. indrinken. Bij bepaalde zaken beperkte naleving.	Supermarkt x ... Slijterij y ...	Vrijdagavond 19.30u-22.00u Zaterdagavond 20.00u-21.00u.
Horeca/ Evenementen	Doorschenken bij dronkenschap.	Cafe x ... Cafe y ...	Zaterdag 23.00u-04.00u.
Thuis/ouders	Ontbreken van duidelijke afspraken mbt alcohol en uitgaan.	Nvt	Geen afgebakend tijdstip.
Sport	Slechte naleving leeftijdsgrenzen en doorschenken bij dronkenschap.	Voetbalver. x ... Hockeyclub y ...	Toernooien en clubfeesten.
Scholen	Niet naleven leeftijdsgrenzen en ontbreken van duidelijke regels rondom alcohol tijdens excursies, studiereizen e.d. Gebrek aan handhaving regels.	VO-school x ... VO-school y ...	Schoolfeesten en buitenschoolse activiteiten.
Openbare ruimte	Alcoholgebruik op straat door minderjarigen, openbare dronkenschap en daaraan gerelateerde overlast.	Plein x ... Straat y ...	Vrijdag 19.30u-04.00u. Zaterdag 20.00u-05.00u, vooral tussen 2.00 en 5.00 uur.

Bron: Trimbos instituut, Model preventie en handhavingsplan

Bijlage 2. Voorbeeld maatregelenmix per setting

Setting	Handhaving	Gemeentelijke regelgeving	Educatie
Detailhandel	-Toezicht leeftijdsgrenzen -Three strikes out		-Nalevings-communicatie -Training caissières
Horeca/ evenementen	-Toezicht leeftijdsgrenzen -Toezicht doorschenken -Handhavingsstappenplan	-Aanvullende eisen tav ontheffing art 35 bij evenementen -Happy hours beperken	-Nalevings-communicatie -Training barpersoneel -Communicatie over DHW en alcoholregels
Thuis/ouders			-Alcoholopvoeding -Uitgaansopvoeding -Communicatie over DHW en alcoholregels
Sport/ Jongeren- centra	-Toezicht leeftijdsgrenzen -Toezicht doorschenken -Handhavingsstappenplan	-Schenktijden beperken	-Training barvrijwilligers -Nalevingscommunicatie
Scholen			Overleg scholen over: -alcoholvoorlichting -alcoholvrij schoolbeleid
Openbare ruimte	-Toezicht openbare dronkenschap -Toezicht bezit alcohol in openbare ruimte, door jongere	-Verbod bezit geopende alcohol (ook voor 18 plus, te regelen in APV)	Campagne

Gebaseerd op Bron: Trimbos instituut, Model preventie en handhavingsplan (bijlage 2)

Bijlage 3. Wet-en regelgeving

Artikel 20, lid 1 van de Drank- en Horecawet

Het is verboden bedrijfsmatig of anders dan om niet alcoholhoudende drank te verstrekken aan een persoon van wie niet is vastgesteld dat deze de leeftijd van 18 jaar heeft bereikt. Onder verstrekken als bedoeld in de eerste volzin wordt eveneens begrepen het verstrekken van alcoholhoudende drank aan een persoon van wie is vastgesteld dat deze de leeftijd van 18 jaar heeft bereikt, welke drank echter kennelijk bestemd is voor een persoon van wie niet is vastgesteld dat deze de leeftijd van 18 jaar heeft bereikt.

Artikel 20, lid 4 van de Drank- en Horecawet

Bij de voor het publiek bestemde toegang tot een horecalokaliteit, een slijtlokaliteit, een ruimte als bedoeld in artikel 18, tweede lid, of een vervoermiddel waarin bedrijfsmatig of anders dan om niet alcoholhoudende drank wordt verstrekt, dient duidelijk zichtbaar en goed leesbaar te worden aangegeven welke leeftijdsgrens of leeftijdsgrenzen gelden. Bij regeling van Onze Minister kunnen daaromtrent nadere regels worden gesteld of modellen worden vastgesteld.

Artikel 20, lid 5 van de Drank- en Horecawet

Het is verboden in een slijtlokaliteit of horecalokaliteit of op een terras de aanwezigheid toe te laten van een persoon die in kennelijke staat van dronkenschap of kennelijk onder invloed van andere psychotrope stoffen verkeert.

Artikel 21 van de Drank- en Horecawet :

Het is verboden bedrijfsmatig of anders dan om niet alcoholhoudende drank te verstrekken, indien redelijkerwijs moet worden vermoed, dat dit tot verstoring van de openbare orde, veiligheid of zedelijkheid zal leiden.

Artikel 45, lid 1 van de Drank- en Horecawet : Het is degenen die de leeftijd van 18 jaar nog niet hebben bereikt, met uitzondering van personen van 16 of 17 jaar die dienst doen in een inrichting waarin het horecabedrijf wordt uitgeoefend, waaronder begrepen het zijn van barvrijwilliger in een inrichting in beheer bij een paracommerciële rechtspersoon, verboden op voor het publiek toegankelijke plaatsen alcoholhoudende drank aanwezig te hebben of voor consumptie gereed te hebben, met uitzondering van plaatsen waar bedrijfsmatig of anders dan om niet alcoholhoudende drank voor gebruik elders dan ter plaatse wordt verstrekt.

Overige gemeentelijke bevoegdheden.

Artikel 2:31.a

Het is verboden in een openbare inrichting de openbare orde te verstoren.

Artikel 2:47 lid 1

Het is verboden op een openbare plaats:

- a. te klimmen of zich te bevinden op een beeld, monument, overkapping, constructie, openbare toiletgelegenheid, voertuig, hekheining of andere afsluiting, verkeersmeubilair of daarvoor niet bestemd straatmeubilair;
- b. zich op te houden op een wijze die aan andere gebruikers of aan bewoners van nabij die openbare plaats gelegen woningen onnodig overlast of hinder berokkent.

Artikel 2:48, lid 1

Het is verboden op een openbare plaats, die deel uitmaakt van een door het college aangewezen gebied, alcoholhoudende drank te gebruiken of aangebroken flessen, blikjes en dergelijke met alcoholhoudende drank bij zich te hebben.

Artikel 2:49

Het is verboden:

- a. zich zonder redelijk doel in een portiek of poort op te houden;
- b. zonder redelijk doel in, op of tegen een raamkozijn of een drempel van een gebouw te zitten of te liggen.

Artikel 2:50

Het is verboden zich zonder redelijk doel en op een voor anderen hinderlijke wijze op te houden in of op een voor het publiek toegankelijke ruimte, dan wel deze te verontreinigen of te gebruiken voor een ander doel dan waarvoor deze ruimte is bestemd. Onder deze ruimten worden in elk geval begrepen: portalen, telefooncellen, wachtk lokalen voor het openbaar vervoer, parkeergarages en rijwielstallingen.

Bevoegdheden politie**Artikel 252 Wetboek van Strafrecht.**

Met gevangenisstraf van ten hoogste negen maanden of geldboete van de derde categorie wordt gestraft: hij die aan iemand die in kennelijke staat van dronkenschap verkeert, bedwelmende drank verkoopt of toedient. (*Dronkenschap/doorschenken*)

Artikel 453 Wetboek van Strafrecht

Hij die zich in kennelijke staat van dronkenschap op de openbare weg bevindt, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste twaalf dagen of geldboete van de eerste categorie.

Nb. Bij constateren op heterdaad mag een algemeen opsporingsambtenaar handhavend optreden voor de artikelen van de Drank- en Horecawet.

* Met betrekking tot artikel 45 van de Drank- en Horecawet bestaat nog enige onduidelijkheid of de leeftijdscontrole via legitimatie een bevoegdheid in het kader van handhaven of toezicht is. Derhalve is het onduidelijk of alleen de Toezichthouder DHW of alle opsporingsambtenaren voor dit feit mogen verbaliseren. De enige manier om hier duidelijkheid in te krijgen is het uitlokken van een proefproces.

Bijlage 4. Regelgeving betreffende alcoholmatiging jeugd

Opgenomen door gemeenten in de regio Maastricht Heuvelland in hun beleid.
(stand van zaken juni 2014)

Gemeentelijke maatregelen gericht op alcoholmatiging jeugd	Gemeenten die deze regel hebben opgenomen
Evenementenorganisatoren dienen 2 of meer maatregelen te nemen ter voorkomen van schenken aan minderjarigen.	Gulpen-Wittem, Valkenburg
Evenementenorganisatoren dienen maatregelen te beschrijven die zij nemen om overmatig alcoholgebruik te voorkomen.	Maastricht, Meerssen, Eijsden-Margraten
Een evenement dient een barverantwoordelijke te hebben die in bezit is van Verklaring Sociale Hygiëne.	Valkenburg, Maastricht, Eijsden-Margraten
Beperking schenktijden bij paracommercie (bv sportverenigingen) waardoor jeugd minder vaak geconfronteerd wordt met alcohol: o.a. zaterdag niet vóór 15.00 uur.	Valkenburg
Verbod op schenken sterke drank bij paracommercie.	Maastricht, Valkenburg, Gulpen-Wittem. Eijsden-Margraten (bij paracommercie die doelen richt op jongeren)
Verbod happy hours (kortingen hoger dan 40%) bij paracommercie.	Maastricht, Valkenburg, Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittem
Verbod happy hours (kortingen hoger dan 40%) bij commerciële horeca.	Maastricht, Valkenburg, Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittem
Horeca met nachtvergunning is niet toegankelijk voor jongeren onder de 18 jaar.	
Plaatselijk en tijdelijk schenkverbod voor detailhandel en cafetaria tijdens een jaarlijks risico-evenement.	
Alcoholverbod (gebruik of aangebroken flessen bij zich hebben) op specifieke risicoplekken in openbare ruimte.	Eijsden-Margraten, Vaals, Valkenburg, Gulpen-Wittem, Maastricht
Cafetaria mogen in weekend na 23.00 uur geen alcohol meer verkopen.	

Bijlage 5. Preventieaanbod; leeftijdsverhoging voor alcohol naar 18 jaar

De nieuwe leeftijdsgrens van 18 jaar vraagt om een gedragsverandering waarvoor het in eerste instantie van groot belang is om maatschappelijk draagvlak te creëren via educatie en handhavingscommunicatie. Hiertoe is een specifiek aanbod ontwikkeld waarin preventiewerk en handhaving afstemmen met elkaar:

NIX 18 aanbod voor alcoholverstrekkers: (horeca, verenigingen, detailhandel)

- Advies alcoholmatigingsmaatregelen jeugd, voor evenementenorganisaties. Handhaven van de Drank en Horecaregels begint bij de burgers en verstrekkers zelf, en om hen daartoe te motiveren helpt het om te adviseren. Het advies betreft bewezen effectieve werkwijzen hoe o.a. het schenken aan jeugdigen onder de 18 voorkomen kan worden. Het niet uitsluiten van 18minners, en bieden van alternatieven is een onderdeel van het advies. Integrale aanpak samen met alle betrokkenen is van belang, zoals afdeling handhaving van de gemeente, meewerkende horeca, politie en security
- Advies alcoholmatigingsmaatregelen jeugd, voor horeca of verenigingen. Bij horecagelegenheden of verenigingen met veel jeugd kan advies gegeven worden over het communiceren en uitvoeren van de nieuwe norm/leeftijdsgrens.
- IVA evenementen: Sinds 2014 is de instructie verantwoord alcoholschenken officieel inzetbaar voor barpersoneel van een evenement. Vaak zijn dit vrijwilligers van verenigingen, en de certificering is tevens geldig binnen de vereniging.
- Preventie en Handhavingscommunicatie: Tijdens een adviesgesprek of tijdens een IVA cursus kan strategisch samengewerkt worden met de BOA van de gemeente. Deze maakt van die gelegenheid gebruik om handhavingscommunicatie toe te passen.
- Verplicht opgelegde Instructie DHW/IVA, na overtreding: Mogelijk kiest een gemeente bij een eerste geconstateerde overtreding door een verstrekker niet gelijk voor beboeten, maar voor het opleggen van een verplichte en op maat gemaakte instructie over de DHW en over verantwoord schenken. De overtreder betaalt de instructie uiteraard zelf.
- Advies bij aanscherpen Alcoholbestuursreglementen (ABR), of alcohol-drugs-beleid.

NIX18 aanbod voor scholen; BO, VO, (en ook MBO, HBO, Universiteit):

- Advies over aanscherpen alcoholbeleid, en over bieden van alternatieve invulling feesten. Zowel Mondriaan als de gemeente kan het initiatief hierin nemen. Een preventiewerker van Mondriaan kan dit adviesgesprek uitvoeren, maar er kan ook een gemeentemedewerker meegaan.
- In navolging van andere regio's kunnen gemeente in Zuid-Limburg i.s.m. de GGD of Mondriaan scholen stimuleren tot een convenant, en streven naar certificering van scholen tot "alcohol- en rookvrije school".
- Bewustmakende activiteiten op thema NIX18 voor leerlingen, ouders, en studenten.

NIX 18 aanbod voor ouders en beroepsopvoeders

Verenigingen en gemeente kunnen meewerken in het bereiken van ouders, door samenwerking zullen ouders beter bereikt kunnen worden.

- Preventieactiviteit tijdens verenigingsactiviteit. Bij verenigingen komen veel ouders over de vloer om hun jeugd te zien presteren. Tijdens die activiteiten wordt op een laagdrempelige manier een preventieactiviteit aangeboden zoals "het alcoholparcours", of "healthy lifestyle". Hiermee worden ouders, opvoeders bij de vereniging, én jeugdigen bereikt.
- Digitale preventie: Het CJG kan i.s.m. Mondriaan op initiatiemomenten (zomervakantie, eerste schooldag, examen, carnaval), ouders tips geven, en verwijzen naar de landelijke opvoedwebsite over middelengebruik: "www.hoepakjijdataan.nl".
- Project Outreachende preventie: Gedurende een bepaalde periode wordt in een gemeente een outreachend preventiewerker ingezet op dit thema, die ouders aanspreekt op vindplekken in bepaalde wijken, en daarnaast alle andere opvoeders/sleutelfiguren en jeugdigen.

NIX18 aanbod voor tieners en jongeren

- **Nazorg-traject voor jeugdigen die met alcoholvergiftiging werden opgenomen:**
Advies: het Atrium Medisch centrum beheert een alcoholpoli volgens de methodiek van Dr. Van der Lely. Hierbij wordt door medewerkers nazorggesprekken gevoerd met jeugdigen en ouders.
Nazorggesprekken voeren: Met de ziekenhuizen: MUMC en Orbis heeft Mondriaan preventie een nazorgtraject ontwikkeld, en voeren preventiewerkers van Mondriaan de gesprekken met de jeugdigen en de ouders.

Bron: Mondriaan, preventie aanbod NIX 18, 2014

Bijlage 6. Overzicht activiteiten per gemeente in Zuid Limburg 2013/2014

Gedurende 2013 en 2014 zijn er in het kader van het regionaal alcoholmatigingsproject **Jeugd Alcohol en Omgeving** diverse preventieve en handhavende activiteiten geïnitieerd rond de leeftijdsverhoging van alcohol naar 18 jaar, als een soort regionale campagne.

Kalender "activiteiten door gemeenten" in schooljaar 2013/2014		
Jeugd, Alcohol & Omgeving		
		
Blauwe activiteiten zijn extra ontstaan, als spin off komen er steeds meer acties		
Maand	Activiteit	Media aandacht
September	Samen naar alcoholcongres 3 in Ede	
Oktober	Sittard-Geleen <ul style="list-style-type: none"> Alcoholvrij feest Juicy Heaven, blaastesten Mondriaan Folder ontwikkeld voor evenementenorganisatoren 	x
November	Maastricht <ul style="list-style-type: none"> Voorlichting voor horecaondernemers 	x
	Maastricht 11 ^{de} van de 11 ^{de} <ul style="list-style-type: none"> Leeftijdspolsbandjes en alcoholvrije bar 	x
	Mediamoment: Dagblad de Limburger en Limburgs Dagblad Groot artikel, interview met Mieke Steenbakkers en Miriam Kramer over dit regionaal project (GGD en Mondriaan)	x
	Nuth <ul style="list-style-type: none"> Infoavond verenigingen en gemeenschapshuizen 	x
	Valkenburg <ul style="list-style-type: none"> Info bij sportraad en gratis IVA voor sportverenigingen en buurthuizen 	
	Heerlen <ul style="list-style-type: none"> Aftrap NIX18 campagne op Sint Janscollege, artikel in de Limburger met Mirjam Clermonts en Mieke Steenbakkers 	x
	Landgraaf <ul style="list-style-type: none"> Infoavond bij verenigingen 	x
	Meerssen Sept-Okt-Nov Informatiebijeenkomsten para commerciële horeca (verenigingen, vrijwilligersorganisaties, sportclubs, gemeenschapshuizen)	
December	Beleidsadvies aan alle gemeenten (in okt nov dec) Informatie uitgewisseld over verordeningen paracommercie	
	Meerssen Participatietraject/Meedenkbijeenkomsten project Herijking subsidiebeleid (gezondheid is één van de peilers van het nieuwe subsidiebeleid)	

Kalender "activiteiten door gemeenten" in schooljaar 2013/2014

Jeugd, Alcohol & Omgeving

provincie limburg

Mondriaan

Blauwe activiteiten zijn extra ontstaan, als spin off komen er steeds meer acties

Maand	Activiteit	Media aandacht
Januari	Vaals (10 januari) <ul style="list-style-type: none"> Like a Bass, in JC Fraiche ism Trajekt JW, Alcoholvrij feest voor en door jongeren i.s.m. Trajekt. 80 jongeren van 12-18 jaar alcoholbreinquiz. Rubber bandjes met NIX18, Stay Fraiche	
	Meerssen Alcoholbeleid is structureel agendapunt in gesprekken met vergunning aanvragers (over evenementen etc.)	
	Meerssen Alcoholbeleid is structureel agendapunt in de samenwerking met organisaties zoals Stella Maris College waarin aandacht voor alcoholbeleid worden besproken en gestimuleerd (cabaret, afstudeerfeesten etc.) en in samenwerking met hen diversen activiteiten worden opgezet.	
	Beek <ul style="list-style-type: none"> Voorbereid informatieavond over NIX 18 voor horeca en paracommercie (nog plannen) 	
	Voerendaal <ul style="list-style-type: none"> Prinsenproclamatie Kaatboere IVA en leeftijdspolsbandjes 	
Februari	Sittard-Geleen (3 februari) <ul style="list-style-type: none"> Infoavond voor horeca en paracommercie 	
	Valkenburg <ul style="list-style-type: none"> Ou Wieverbal, IVA's en polsbandjes. Buttons en zonnebrillen met "Ouw Wieverbal weet ook van NIX18" 	x
	Mediamoment Raymond Vlecken op L1 laat geïnterviewd over alcoholpreventie tijdens carnaval	x
	Mediamoment L1 radio, Miriam Kramer van Mondriaan over alcohol en opvoeding	x
	Voerendaal <ul style="list-style-type: none"> Jeugdprinsenbal, polsbandjes en alcoholbreinquiz voor jeugd, folders voor ouders 	x
	Sittard-Geleen, ism horeca markt Zitterd <ul style="list-style-type: none"> Scholierencarnaval. IVA's en polsbandjes, en NIX18 gadgets 	x
	Mediamoment NOS journaal, NIX 18 tijdens scholieren-carnaval in Sittard	x

Kalender "activiteiten door gemeenten" in schooljaar 2013/2014

Jeugd, Alcohol & Omgeving

provincie limburg

Mondriaan

Blauwe activiteiten zijn extra ontstaan, als spin off komen er steeds meer acties

Maand	Activiteit	Media aandacht
	Maastricht <ul style="list-style-type: none"> Start informatieronde sportverenigingen, nav mysteryshoponderzoek naleving schenkregels in 2013 	
	Meerssen Start pilot waarschuwingenbeleid jongeren in de openbare ruimte. Inclusief impuls vroeg-signalering (overmatig) drankgebruik in de openbare ruimte.	
	Meerssen Start periodiek casuïstiek overleg T&H in samenwerking met Politie inzake jeugd in de openbare ruimte.	
Maart	Voerendaal <ul style="list-style-type: none"> In Kunderhoes hele carnaval met bandjes. Prins Carnaval deelt NIX18 gadget uit op basisschool "NIX sjunder wie Kunder" 	x
	Sittard <ul style="list-style-type: none"> Markt, hele carnaval met bandjes. Evaluatie volgt 	
	Maastricht Op 2 plekken alcoholvrije feesten NIX bars genoemd	x
	Simpelveld <ul style="list-style-type: none"> Alcoholmatiging bij optocht. Evaluatie volgt 	
	Meerssen <ul style="list-style-type: none"> Informatiebriefsysteem ontwikkeld voor ouders van jeugdigen die in bezit van alcohol bekeurd zijn. 	
	Onderbanken <ul style="list-style-type: none"> Preventiefilmpje NIX18 in Onderbanken door prins carnaval. Bestuur Meifeesten Jonkheid Schinveld geïnformeerd over alcoholmatigingsbeleid. 	
	Landgraaf <ul style="list-style-type: none"> 0-meting bij een vereniging in Landgraaf, waarbij er beleidsadvies is gegeven en advies rondom alcoholmatiging Gesprek met Jong Waubach over alcoholmatigingsbeleid 	
	Stein <ul style="list-style-type: none"> IVA bij Jongeren centrum 	
April	Brunssum <ul style="list-style-type: none"> Aanmoedigingsprijs "de Duim" tijdens vrijwilligersgala 	x
	Heerlen <ul style="list-style-type: none"> Onderzoek naar alcoholmaatregelen bij verenigingen, is 	

Kalender "activiteiten door gemeenten" in schooljaar 2013/2014

Jeugd, Alcohol & Omgeving

provincie limburg

Mondriaan

Blauwe activiteiten zijn extra ontstaan, als spin off komen er steeds meer acties

Maand	Activiteit	Media aandacht
	HS Zuyd	
	Landgraaf <ul style="list-style-type: none"> NIX 18 activiteit met 3 voetbalteams VV Waubach, ism Welsun en wijkagent 	
	Kerkrade <ul style="list-style-type: none"> White thursday dance feest. Werken met leeftijdspolsbandjes naar advies van Mondriaan 	
	Vaals <ul style="list-style-type: none"> Activiteit i.s.m. jongerenwerk en Sophianum (nog plannen) 	
	Sittard-Geleen <ul style="list-style-type: none"> IVA evenementen parkfestival koningsdag, en evaluatie Alcoholvrij feest Juicy Heaven (3^e editie), blaastesten Mondriaan 	
	Maastricht <ul style="list-style-type: none"> INKOM studenten werken aan alcoholmatigingsbeleid ism gemeente Beleid stud.vereniging Amfitrion als voorbeeld verspreid 	
	Gulpen-Wittern <ul style="list-style-type: none"> Activiteit i.s.m. jongerenwerk en Sophianum (nog plannen) 	
	Schinnen <ul style="list-style-type: none"> Bijeenkomsten ouders / jeugd scouting, JIS, schepenbank (nog plannen) 	
	Onderbanken <ul style="list-style-type: none"> Basisscholen "alcohol een ander verhaal" (nog plannen) 	
	Voerendaal <ul style="list-style-type: none"> Bijeenkomst supermarkten, detailhandel (nog plannen) 	
	Regionaal 2 grote themabijeenkomsten NIX18 ouders, jongeren, professionals	x
Mei	Brunssum <ul style="list-style-type: none"> Vijverparkfestival, advies leeftijdspolsbandjes 	
	Sittard-Geleen <ul style="list-style-type: none"> IVA evenementen aan Mama's Pride festival 	
	Maastricht, workshop happy drinks met Porta Sunrise als drankje voor Laatste SchoolDag	

Kalender "activiteiten door gemeenten" in schooljaar 2013/2014

Jeugd, Alcohol & Omgeving

provincie limburg

Mondriaan

Blauwe activiteiten zijn extra ontstaan, als spin off komen er steeds meer acties

Maand	Activiteit	Media aandacht
	Valkenburg <ul style="list-style-type: none"> Activiteit op Stella Mariscollege (nog plannen) 	
	Simpelveld <ul style="list-style-type: none"> Alcoholvrije cocktail workshop met jongerenwerk Impuls voor en door tieners en met de ouders 	
	Valkenburg <ul style="list-style-type: none"> Pop On Top, advies polsbandjes en organisatie ervan, preventieactiviteit ouders en tieners 	x
Juni	Beleidsadvies aan alle gemeenten (in mrt aprl mei juni) In 3 regio-overleggen een Zuid-Limburgs Preventie en Handhavingbeleidsplan 2014-2019 ontwikkeld	
	Eijsden Margraten (nog plannen) <ul style="list-style-type: none"> Themabijeenkomst i.s.m. CJG en jongerenwerk 	
	Heerlen <ul style="list-style-type: none"> Park city Live, advies polsbandjes en organisatie ervan 	
	Stein <ul style="list-style-type: none"> Uropop, advies polsbandjes 	
	Stein <ul style="list-style-type: none"> Conincxpop, advies polsbandjes 	
Augustus	Valkenburg <ul style="list-style-type: none"> Essentials dance feest, plannen IVA en advies polsbandjes 	
	Heerlen In 2014 traject alcoholmatigingsadvies jeugd bij sportverenigingen	
	Nuth <ul style="list-style-type: none"> Festival de tent sjteit, IVA gevolgd en advies leeftijdspolsbandjes 	
September	Maastricht <ul style="list-style-type: none"> Bruisfestival IVA plannen en leeftijdspolsbandjes en organisatie ervan 	
	Meerssen Activiteit(en) in samenwerking met evenement(en)	
	Meerssen Activiteit(en) in samenwerking met Stella Maris College en jongeren	
	Meerssen Activiteit kennis en deskundigheidsbevordering T&H op het gebied van DHW irt jeugd in de openbare ruimte. Dit mogelijk in samenwerking met politie.	

Literatuurlijst

Mulder e.a. (2013). Model Preventie- en Handhavingsplan. Trimbos instituut.

Babor e.a. (2010). *Alcohol no ordinary commodity*. Oxford: University press.

Bieleman, B., Kruize, A. & Zimmerman, C. (2011). *Monitor alcoholverstreking jongeren 2011*. Groningen: IntraVal.

Crews, F.T., Braun, C.J., Hoplight, B., Switzer, R.C. 3rd, & Knapp, D.J. (2000). Binge ethanol consumption causes differential brain damage in young adolescent rats compared with adult rats. *Alcohol: clinical and experimental research*, 24(11), 1712-1723.

Dalen, W.E. van, Franken, F., de Greeff, J., Mulder, J., van Straten, P. & van der Wulp, N.Y. (2013). *Het perspectief voor de Alcoholvrije School in Nederland*. Utrecht: STAP.

Engels, C.M.E. e.a. (2013) Rol van ouders bij alcoholgebruik van adolescenten: Univ. Nijmegen.

Dijck, D. van, & Knibbe, R.A. (2005). *De prevalentie van probleemdrinken in Nederland: Een algemeen bevolkingsonderzoek*. Maastricht: Universiteit van Maastricht.

GGDZL (2014). *Een nieuwe kijk op gezondheid in Zuid-Limburg'* (<http://ggdzuidlimburg.publ.com/Een-nieuwe-kijk-op-gezondheid-in-Zuid-Limburg>).

Hibell, B., Guttormsson, U., Ahlström, S., Balakireva, O., Bjarnason, T., Kokkevi, A., & Kraus, L. (2012). *The 2011 ESPAD report: Substance use among students in 36 European countries*. Stockholm: The Swedish Council for Information and Alcohol and Other drugs (Can).

Holder, H. D. (1998). *Alcohol and the Community: A Systems Approach to Prevention*. Cambridge: Cambridge University Press.

Lie, K.J. e.a. (2013). Factsheet gemeente Maastricht 2013, Nalevingsonderzoek leeftijdscontrole bij alcoholverkoop. Nuchter, kenniscentrum leeftijdsgrenzen.

Meier, P. et al. (2008). The independent review of the effects of alcohol pricing and promotion. Summary of Evidence to Accompany Report on Phase 1: Systematic Reviews. School of Health and Related Research, University of Sheffield, UK.

Reynolds, R.I. (2003). *Building Confidence in Our Communities*. London Drug Policy Forum.

Roodbeen, R., Lie, K.J. & Schelleman-Offermans, K. (2014). *Alcoholverkoop aan jongeren 2013*. Nuchter, kenniscentrum leeftijdsgrenzen.

Universiteit Twente (2014). Factsheet alcoholintoxicaties 2007 tot en met 2013; Universiteit Twente; STAP; Reinier de Graafgroep; Enschede/Utrecht/Delft.

Van der Vorst, H., Engels, R.C.M.E., Meeus, W., & Dekovic, M. (2006). Parental Attachment, Parental Control, and Early Development of Alcohol Use: A Longitudinal Study. *Psychology of Addictive Behaviors*, Vol. 20, No. 2, 107-116.

Verdurmen, J., Monshouwer, K., Dorsselear, S. van, Lokman, S., Vermeulen-Smit, E., & Vollebergh, W. (2012). *Jeugd en riskant gedrag 2011* Utrecht: Trimbos-instituut.

Wagenaar, A.C., Toomey, T.L. & Erickson, D.J. (2005). *Complying With the Minimum Drinking Age: Effects of Enforcement and Training interventions*. *Alcoholism: Clinical and Experimental Research*, 29, 2, 255-262.